

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

POLITICI PUBLICE PRIVIND ECHITATEA ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR:

IMPACTUL POLITICII DE ALOCARE A LOCURILOR SPECIALE PENTRU ABSOLVENȚI AI LICEELOR DIN MEDIUL RURAL

Volumul 2

Adrian Curaj	Delia Gologan
Diana-Maria Cismaru	Cezar Mihai Hâj
Nicoleta Corbu	Anca Mărgineanu
Cristina-Ramona Fiț	Ana-Maria Stăvaru
Valeriu Frunzaru	Oana Ștefăniță

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Cuprins

1. Introducere	6
2. Metodologie	13
3. Raport date obținute din baza de date RMU	15
3.1. Metodologie	16
3.2. Analiza datelor	17
3.2.1. Universități politehnice	17
3.2.2. Universitățile de medicină	24
3.2.3. Universități comprehensive	30
3.2.4. Situația generală pentru toate tipurile de universități	36
3.3. Interpretarea rezultatelor	47
3.4. Limitele analizei	48
3.5. Recomandări pentru îmbunătățirea platformei RMU	49
În ceea ce privește școlaritatea:	49
În ceea ce privește mediul de rezidență:	49
În sprijinul universităților	50
3.6. Recomandări pentru universități cu privire la completarea datelor	50
Acuratețea completării	50
Automatizarea introducerii datelor	50
4. Raport date obținute din baza de date ANS	51
4.1. Metodologie	52
4.2. Analiza datelor	52
4.3. Interpretarea rezultatelor	53
4.4. Limitele cercetării	54
4.5. Recomandări pentru îmbunătățirea platformei ANS	55
În ceea ce privește mediul de rezidență	55
În sprijinul universităților	55
4.6. Recomandări pentru universități cu privire la completarea datelor (comune cu recomandările RMU)	55
Acuratețea completării	55
Automatizarea introducerii datelor	56

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

5. Raport date oferite de universități	56
5.1. Metodologie	56
5.2. Analiza datelor	57
5.3. Interpretarea rezultatelor	59
5.4. Limitele cercetării	59
6. Raport date obținute din interviurile în profunzime	60
6.1. Metodologie	60
6.2. Analiza datelor	62
6.2.1. Constrângeri structurale în implementarea măsurii de politică publică	62
6.2.2. Posibile efecte ale politicii publice asupra abandonului școlar	64
6.2.3. Măsuri complementare aplicate de către universități în sprijinul studenților care se confruntă cu dificultăți de integrare în sistemul de învățământ superior	67
6.3. Interpretarea rezultatelor	69
6.4. Limitele cercetării	73
7. Concluzii și recomandări	73
Referințe	77

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Cuvânt înainte

Politicile de echitate sunt esențiale pentru învățământul superior românesc, iar studiul de față reprezintă o continuare a eforturilor UEFISCDI de promovare a unor politici proactive privind echitatea în învățământul superior. Încă de la înființare, instituția noastră a fost preocupată de dezvoltarea și evaluarea politicilor publice din învățământul superior, realizând studii bazate pe evidențe. Echitatea a fost abordată și în proiectele anterioare derulate de UEFISCDI, prin evaluarea situației din învățământul superior și fundamentarea de recomandări de politici și instrumente menite să îmbunătățească contextul raportat.

În dezvoltarea documentelor de politici publice, am plecat de la abordarea echității în Procesul Bologna, reflectată atât în comunicatele ministeriale care o definesc ca fiind *măsura în care diversitatea corpului studentesc reflectă diversitatea populației de la admitere până la finalizarea studiilor, cât și ca rezultat al activității grupului de lucru dedicat*. Echitatea a fost un subiect recurent al Conferinței Cercetătorilor Procesului Bologna (2011, 2014, 2017, 2020). În acest context, ne-am preocupat de probleme precum tranziția de la învățământul preuniversitar la învățământul superior, admiterea și accesul la învățământ superior, reprezentarea grupurilor defavorizate, parcursul studiilor și abandonul și nu în ultimul rând, finalizarea cu succes a studiilor. Pentru toate aceste provocări, am evaluat instrumentele, politicile și modul lor de implementare în România, raportându-ne în același timp la practicile internaționale.

România se confruntă cu o rată mare de părăsire a școlii; doar 20% dintr-o generație (urmărită din clasa I până în primul an universitar) ajunge să finalizeze primul an de învățământ superior (UEFISCDI, 2018). Declinul demografic semnificativ, dar și o rată mare de emigrare, inclusiv în rândul tinerilor, sunt elemente care au dus la scăderea populației studentești. Pe de altă parte, România s-a angajat la o creștere constantă a accesului la studiile superioare, pentru a atinge media asumată la nivel european de 40% absolvenți din intervalul de vârste 30-40 de ani. Pe fondul abandonului în învățământul superior, de aproximativ 40%, evaluarea impactului instrumentelor sociale precum bursele studentești reprezintă o necesitate. De asemenea, pentru a evalua implementarea unei politici publice măsurând succesul și identificând motivele nereușitelor, este necesar ca o dată la câțiva ani să fie realizată o analiză complexă pentru a vedea impactul acesteia și a decide ce este de făcut în continuare.

Studiul de față evaluează politicile publice care au drept obiectiv încurajarea echității în învățământul superior – sistemul de burse sociale și alocarea locurilor speciale pentru absolvenții de licee din mediu rural și formulează recomandări pentru viitor. Obiectivul acestor politici publice este acela de creștere a accesului elevilor din medii dezavantajate sau al celor cu probleme sociale la învățământul superior, reducerea abandonului universitar, creșterea numărului de absolvenți cu studii superioare, precum și contribuția la o societate mai bună, incluzivă, echitabilă și educată. Analiza anterioară a sistemului de burse sociale a fost realizată în anul 2015 în cadrul proiectului „Internaționalizare, echitate și management universitar pentru un învățământ superior de calitate” (IEMU). În urma recomandărilor, sistemul de burse s-a schimbat atât din punct de vedere metodologic, cât și din perspectiva cuantumului bursei sociale. În acest context, studiul actual răspunde nevoii de a evalua modul în care modificările aduse au avut efect asupra creșterii participării la învățământul superior și a succesului academic. Studiul publicat se bazează pe o metodologie actualizată, inclusiv din perspectiva utilizării datelor relevante, disponibile în

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

platformele actuale de colectare a datelor de la universități (ANS și RMU). Studiul relevă o îmbunătățire a modului în care universitățile implementează și promovează politicile de echitate / de sprijin existente pentru studenți, utilizând diverse modalități precum mediul online, zona administrativă din universitate, caravane de promovare, ziua porților deschise, programe precum universitățile de vară ș.a.m.d.

Creșterea cuantumului burselor, dar și modul de promovare a acestora, au contribuit la decizia studenților de a continua studiile și de a se concentra asupra procesului educațional, întârziind sau chiar evitând angajarea pe perioada studenției.

Autorii studiului au formulat trei întrebări de cercetare: cum au evoluat numărul de beneficiari ai burselor sociale, fondurile acordate de universități și cuantumul burselor sociale în ultimii cinci ani? În ce măsură bursele sociale facilitează accesul candidaților proveniți din categorii sociale defavorizate în învățământul superior? Cum este influențată performanța școlară de politica burselor sociale și în ce măsură aceasta și-a atins scopul, de reducere a abandonului universitar și de creștere a șanselor de absolvire pentru studenții proveniți din categorii sociale defavorizate? Răspunsurile la aceste întrebări le considerăm relevante pentru dezvoltarea ulterioară a instrumentelor de politici publice în vederea reducerii inechităților în învățământul superior.

În mod similar, studiul referitor la politica publică cu privire la alocarea locurilor speciale pentru absolvenții de licee din mediu rural vizează nivelul de absorbție a acestor locuri în instituțiile de învățământ superior, măsura în care performanța școlară a studenților proveniți din licee din mediul rural este influențată de această politică publică, pre-cum și măsura în care politica publică și-a atins obiectivul principal, anume creșterea accesului la învățământul superior al studenților din mediul rural.

Studiile de față se adresează în egală măsură celor care formulează și adoptă politici publice, celor care le implementează, cât și beneficiarilor acestor politici.

ADRIAN CURAJ

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

1. Introducere

Impactul politicilor publice în domeniul educației poate fi măsurat în diferite modalități, ținând cont de planificarea temporală, de resurse, de studiile *ex-ante* existente etc. În acest raport, facem o analiză *ex-post* a impactului politicii de alocare a locurilor speciale pentru absolvenți ai liceelor din mediul rural, la mai puțin de doi ani de la demararea aplicării ei (politica s-a transpus în măsuri reale pentru anii universitari 2018-2019 și 2019-2020). În acest sens, datele obținute trebuie privite cu precauție, impactul acestei politici având nevoie de o perioadă mai largă de timp pentru ca evaluarea să fie mai specifică.

Studiul a fost realizat în cadrul proiectului POCU 126766 “Calitate în învățământul superior: internaționalizare și baze de date pentru dezvoltarea învățământului românesc”, proiect ce vizează, printre altele, creșterea accesului, parcursului și finalizării studiilor, în special pentru studenții din categorii vulnerabile, prin elaborarea de studii, politici publice și dezvoltarea de instrumente de monitorizare a tranziției în învățământul superior. Prezentul studiu face parte dintr-o serie de trei analize de impact ale politicilor implementate în sistemul de învățământ superior: politica de acordare a burselor sociale, politica de introducere a unui examen unic de admitere, și politica de alocare a locurilor speciale pentru absolvenți ai liceelor din mediul rural, aceasta din urmă fiind abordată în cadrul acestui raport.

Conform Art. 205 (6), Legea Educației Naționale nr. 1/2011 cu modificările și completările ulterioare, candidații proveniți din medii cu risc socio-economic ridicat sau marginalizate din punct de vedere social – romi, absolvenți ai liceelor din mediul rural sau din orașe cu mai puțin de 10.000 de locuitori – pot beneficia de un număr de *locuri bugetate garantate*, în condițiile legii. Potrivit Ordinului Nr. 3062/2018 din 16 ianuarie 2018 privind modificarea art. 13 din anexa la Ordinul ministrului educației naționale și cercetării științifice nr. 6.102/2016 pentru aprobarea Metodologiei-cadru privind organizarea admiterii în ciclurile de studii universitare de licență, de master și de doctorat, se adaugă secțiunea „(9) *Instituțiile de învățământ superior stabilesc în cadrul metodologiei proprii*

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

condițiile privind admiterea pe locurile bugetate, alocate în condițiile legii, a absolvenților de licee situate în mediul rural.” Locurile bugetate alocate pentru studenții absolvenți de licee situate în mediu rural sunt garantate de lege și se mențin pe toată durata studiilor în acord cu regulamentul intern al fiecărei universități și cu respectarea cerințelor asociate statutului de student. Astfel, dacă un student care ocupă un loc special, la final de an universitar nu are niciun credit, locul este redistribuit. Locurile speciale sunt alocate în baza Ordinului de Ministru emis în fiecare an cu privire la cifra de școlarizare și în baza Regulamentului de admitere specific fiecărei universități, aceste locuri nefiind incluse la reclasificări ulterioare.

În cadrul Propunerii Consiliului Național de Statistică și Prognoză a Învățământului Superior (CNSPIS) privind metodologia de alocare a cifrei de școlarizare pe domenii universitare pentru studii universitare de licență, master și doctorat în anul 2018/2019 este prevăzută alocarea a 1.240 locuri de studii (2% din cifra de școlarizare) către instituțiile de învățământ superior (studii universitare de licență) pe baza ponderii studenților din mediul rural în numărul total de studenți înmatriculați în anul I licență în anul universitar anterior (2017/2018); alocarea a 360 locuri de studii (1% din cifra de școlarizare) către instituțiile de învățământ superior (studii universitare de master) pe baza ponderii studenților din mediul rural în numărul total de studenți înmatriculați în anul I master în anul universitar anterior (2017/2018) în conformitate cu cerințele ministeriale privind analiza modalităților de alocare a 10% din locurile bugetate în sistemul universitar pentru tinerii din mediul rural. Propunerea Consiliului Național de Statistică și Prognoză a Învățământului Superior (CNSPIS) a făcut obiectul unei consultări publice în perioada 22 decembrie 2017 - 22 ianuarie 2018.

Consiliul Național al Rectorilor (CNR) a fost consultat de către CNSPIS la reuniunea de la Craiova din 7.10.2017 în privința opțiunilor strategice care ar trebui să stea la baza alocării cifrei de școlarizare pe domenii universitare, discutându-se opțiunile: 1. alocarea locurilor direct de la Minister, ținând pe domenii; 2. păstrarea sistemului actual de alocare pașală de la nivel central către instituțiile de învățământ superior și alocare pe domenii

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

doar în interiorul universităților; 3. un sistem mixt, în care pentru o fracțiune a locurilor și domeniilor se instituie și se pilotează mecanisme de alocare preferențială și de stimulare a atragerii candidaților. CNR a optat pentru un sistem mixt. Pe lângă aceste principii, CNSPIS a optat ca cea mai mare parte a cifrei de școlarizare să fie alocată instituțiilor de învățământ superior proporțional cu numărul de studenți români înmatriculați în anul I, buget, în anul universitar 2017/2018, la respectiva universitate. Un alt criteriu avut în vedere este cererea de studii universitare pe domenii de studii.

S-au luat în considerare și criterii și mecanisme pentru alocarea direcționată pe priorități educaționale, sociale și economice. În acest context, unul dintre mecanisme a vizat *contracararea inegalității de șanse educaționale între studenții proveniți din mediul rural și cei proveniți din mediul urban* prin alocarea direcționată a unei părți din cifra de școlarizare finanțată de la bugetul de stat universităților care atrag un număr proporțional mai mare de studenți proveniți din mediul rural.

Un alt criteriu, solicitat explicit de Ministerul Educației Naționale, a fost gradul de prioritarizare a diferitelor domenii de studii reflectat în Strategiile și documentele programatice asumate de România la nivel național și european. Au fost avute în vedere Strategia națională pentru învățământ terțiar 2015-2020, Strategia Europa 2020, Strategia națională de cercetare, dezvoltare și inovare 2014-2020, Strategia educației și formării profesionale din România 2016-2020 și Programul de guvernare 2017-2020 (CNSPIS, 2018).

Astfel, pentru anul academic 2018-2019, prin *Hotărârea de Guvern nr.131/2018*, Guvernul României a aprobat cifrele de școlarizare pentru învățământul superior de stat în anul universitar 2018-2019, fiind alocate la repartizarea preliminară 2.000 de locuri¹ pentru absolvenții de licee situate în mediul rural pentru studii universitare de licență în

¹ Repartiția preliminară pe tipuri de instituții de învățământ superior a numărului de locuri destinate absolvenților de licee din mediul rural poate fi consultată aici - https://www.edu.ro/sites/default/files/Repartitie_preliminara_LICENTA_APR2018.pdf

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

vederea asigurării egalității de șanse (lista liceelor din mediul rural: <https://www.edu.ro/studii-licen%C8%9Ba>).

Pentru anul academic 2019-2020, în baza *Hotărârii nr. 260/2019* privind aprobarea cifrelor de școlarizare pentru învățământul preuniversitar de stat și pentru învățământul superior sunt prevăzute tot 2000 de locuri pentru absolvenții de licee din mediul rural (studii universitare de licență). Pentru anul academic 2019-2020 s-au alocat 63.771 de locuri/granturi de studii finanțate de la bugetul de stat (inclusiv învățământ militar), în creștere față de anul precedent – 63.201, dintre care 5.000 de locuri sunt alocate domeniilor prioritare de dezvoltare ale României și 2.000 de locuri pentru absolvenții liceelor situate în mediul rural. Politicile de susținere a celor defavorizați se bazează pe diferența în privința resurselor disponibile și a performanțelor elevilor din zonele urbane față de cei din zonele rurale.

În anul 2017, anul care a precedat hotărârea privind alocarea locurilor bugetate pentru absolvenții de licee situate în mediul rural, funcționau 223 de unități de învățământ de nivel liceal în mediul rural, iar în mediul urban existau aproximativ de cinci ori mai multe – 1274, numărul total al persoanelor care au absolvit cu diplomă un liceu situat în mediul urban fiind de 30 de ori mai mare decât cel al persoanelor care au absolvit un liceu din mediul rural (UEFISCDI-CNFIS, 2019). În cadrul documentului Policy Brief, Examenul de bacalaureat 2017 (UEFISCDI, 2018) se arată că 30% dintre candidații unici înscrși la examenul de bacalaureat au provenit din mediul rural (29,5% din promoția curentă). Din totalul de 148.803 candidați, 45.306 au provenit din mediul rural (36.257 din promoția curentă). În 2017, 174.964 elevi s-au înscris la examenul de bacalaureat pe parcursul celor două sesiuni. Din totalul de 148.803 candidați de candidați unici, 45.306 au provenit din mediul rural (36.257 din promoția curentă). *Rata de promovare la examenul de bacalaureat este mai scăzută cu 13% pentru candidații din mediul rural față de cei din mediul urban*, iar candidații din mediul rural obțin note mai scăzute, atât ca valoare, cât și ca proporție din total note obținute. În medie, candidații din mediul rural obțin note cu 0,4 puncte mai mici decât candidații din mediul urban (7.63 față de 8.01). 13,5% dintre elevii

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

din mediul rural au avut medii peste 9, față de 24,77% elevi cu medii peste 9 în mediul urban. Doar 5,36% dintre elevii înscriși la examenul de bacalaureat (7.258 elevi) proveneau din *unități de învățământ care își desfășurau activitatea în mediul rural*. Dintre aceștia, 39,3% au promovat examenul de bacalaureat. Evoluția numărului de elevi cu diplomă de bacalaureat ce provin din unități de învățământ din mediul rural a variat în jurul valorii de 3.000 în ultimii 6 ani (UEFISCDI, 2018).

Aproape jumătate dintre absolvenții de bacalaureat provenind din licee situate în mediul rural nu își continuă cariera educațională în învățământul universitar public, existând un clivaj urban-rural în ceea ce privește absolvenții de liceu care nu se înscriu la universități. Astfel, în momentul tranziției de la ciclul secundar la cel terțiar se înregistrează pierderi semnificative de resursă umană (UEFISCDI-CNFIS, 2019). Per total, studenții din mediul rural au o pondere de 32% la ciclul de licență din cadrul universităților de stat, luând în considerare faptul că în 2017, dintre tinerii din categoria 19 și 23 de ani, 55% provin din mediul rural și 45% din mediul urban. Această grupă se va reflecta ca principala contribuție în învățământul superior în 2021. Tot la nivelul anului 2017, la ieșirea din sistemul național de educație, există un grad de educație mai ridicat aferent mediului urban, 31,0% dintre persoanele din mediul urban având un nivel de instruire superior și doar 6,1% din mediul rural. Decalajul dintre populația din mediul urban și cea din mediul rural în plan educațional se manifestă pe întreg parcursul preuniversitar, nu doar la nivel universitar. Aspecte care conduc la apariția diferențelor sunt distanța mare de la domiciliu la școală, numărul mare de suplinitori în mediul rural, absenteismul sezonier, lipsa de resurse financiare pentru a desfășura procesul educațional în bune condiții, acești factori putând contribui la o pregătire mai slabă a elevilor din mediul rural. Trecerea spre învățământul secundar (superior) întărește decalajul, interferând din nou aspecte legate de distanța mare față de cel mai apropiat liceu care contribuie la ieșirea din sistemul de educație a unui număr semnificativ de elevi din mediul rural, îngustându-se astfel bazinul de recrutare pentru sistemul universitar în mod inechitabil (Consiliul Național de Statistică și Prognoză a Învățământului Superior, 2019). Astfel, măsura de a aloca locuri bugetate

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020
pentru absolvenții de licee din mediul rural poate răspunde problemei inechității de acces
în sistemul național de educație.

Populația cu studii superioare este mai prezentă în mediul urban comparativ cu mediul rural în toate statele membre ale Uniunii Europene. Astfel, la nivelul celor 28 de state membre, 36% din populația cu vârsta de 15-64 ani avea studii superioare în anul 2018, pe când doar 20,4% din locuitorii din mediul rural aveau studii superioare conform Eurostat. Unul dintre obiectivele Uniunii Europene este ca în anul 2020 cel puțin 40% din populația Uniunii Europene cu vârsta de 30-34 ani să aibă studii superioare. La nivelul României, decalajele sunt mari, în anul 2018, în orașele mari, 44,4% din persoanele cu vârsta 30-34 de ani aveau studii superioare și doar 7,4% din persoanele cu această vârstă din mediul rural aveau studii superioare. Trebuie avut în vedere și procentul ridicat al populației românești care încă locuiește în mediul rural, în anul 2018 în România, 45,7% din populație locuia în mediul rural. Decalajul mare dintre urbanul mare și rural există și la nivelul populației cu vârsta de 15-64 de ani, vârsta activă pentru piața muncii (date Eurostat). Nevoia de politici publice care să scadă acest decalaj este justificată astfel de lipsa de coeziune socială și economică dintre rural și urban, mai ales dintre rural și urbanul mare.

În plus, părăsirea timpurie a școlii rămâne un aspect problematic. În 2017, rata persoanelor care părăsesc timpuriu sistemul de învățământ și de formare profesională (cu vârste cuprinse între 18 și 24 de ani) este de 18,1%, rămânând una dintre cele mai ridicate din UE. Acesta este mult peste media la nivelul UE (10,6%) și peste obiectivul național pentru 2020 (11,3%), fiind foarte ridicată în zonele rurale (27,1%) și în rândul romilor (77%), (Monitorul educației și formării, 2018).

Aceste aspecte justifică alocarea de locuri bugetate în sistemul universitar pentru absolvenții de licee din mediul rural pentru susținerea continuității la nivelul procesului educativ. Această politică constituie o măsură de corecție a inegalității de șanse în educația superioară între mediul rural și urban, crescând accesul liceenilor proveniți de la licee din mediul rural la învățământul superior, precum și stimularea beneficiarilor pentru

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020
a profesia în mediul rural după absolvire, vizându-se astfel modernizarea satului românesc, acestea fiind și obiectivele politicii de alocare a locurilor bugetate speciale.

„Strategia pentru modernizarea infrastructurii educaționale 2018-2023” prevede egalitatea de șanse în educație prin reducerea segregării etnice și a discriminării școlare pe baze etnice, de statut social, dizabilități sau alte criterii. Prioritizarea investițiilor pentru infrastructura educațională în 2018-2020 include un set de criterii, printre care și contextul socio-economic și amplasarea urban-rural. Inclusiv prin Programul Operațional Capital Uman (POCU) pentru implementarea Fondurilor Europene Structurale și de Investiții (FESI) în perioada 2014-2020 sunt prevăzute investiții de aproximativ 5 miliarde de euro pentru sprijinirea populației României, în special a tinerilor, populației rome și populației din mediul rural. Se prevede susținerea tinerilor pentru găsirea unui loc de muncă, îmbunătățirea nivelului de educație și a competențelor, pentru reducerea nivelului sărăciei și excluziunii sociale. De asemenea, Raportul privind starea învățământului (MEN 2016) arată că există diferențe semnificative privind accesul și rezultatele educaționale între școlile din mediul urban și cele din mediul rural, în anul școlar 2014-2015, rata de abandon în învățământul gimnazial a fost semnificativ mai mare în cazul copiilor din mediul rural de 2,3%, comparativ cu 1,5% în mediul urban, ducând la o participare mai scăzută la niveluri superioare de învățământ, subliniindu-se necesitatea unor politici reparatorii. În cadrul „Strategiei naționale pentru învățământ terțiar 2015-2020” este avută în vedere zona rurală, ținând cont că populația rurală are cea mai scăzută rată de participare la educație și formare la diferite niveluri. Documentul face referire la date INS conform cărora din cei aproximativ 45% tineri români care trăiesc în mediul rural, 24% din numărul total de studenți provin din mediul rural. Totodată, părăsirea timpurie a școlii este un fenomen cu precădere întâlnit în mediul rural, rata de abandon fiind de aproximativ 1,5 ori mai mare în unitățile de învățământ secundar din mediul rural, decât în cele din mediul urban, iar sub-reprezentarea celor din mediul rural are cea mai mare valoare în învățământul superior indicându-se necesitatea unor politici de susținere a accesului la învățământ superior.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Accesul la învățământul superior asigură oportunități de angajare mai bune și condiții de trai îmbunătățite care ar susține un proces educațional mai bun și pentru viitoarele generații. Politicile de suport pentru cei din medii defavorizate ar crește egalitatea de șanse, participarea la educație și integrarea pe piața muncii.

În acest context, studiul de față vizează determinarea impactului politicii de alocare a locurilor speciale pentru absolvenți ai liceelor din mediul rural în primii doi ani de la implementarea sa, în ceea ce privește creșterea accesul liceenilor proveniți de la licee din mediul rural la învățământul superior, la nivelul studiilor de licență, dar și analiza distribuției studenților proveniți din mediul rural, inclusiv din licee din mediul rural; și determinarea factorilor care influențează performanța școlară a studenților proveniți din mediul rural, în special a tipurilor de burse. Raportul s-a realizat atât în baza unor date cantitative macro (colectate prin chestionar autoadministrat), a datelor secundare de tip micro (din cadrul bazelor RMU pentru cohorta de studenți 2015-2019 și ANS pentru cohorta 2015-2018), și a unei cercetări calitative în bază de interviu, detaliile metodologice fiind explicate în secțiunile următoare.

2. Metodologie

Atunci când se vorbește de intervenția în educație menită să susțină elevii și/ sau studenții din perspectiva accesului la învățare și a performanței școlare, există două abordări majore care au făcut obiectul discuțiilor academice: perspectiva programatică și perspectiva sistemică. Sutphen, Ford și Glaherty (2001) propun o clasificare pe 4 niveluri: intervenții la nivel individual, la nivel de familie, la nivel de școală și la nivel de comunitate. Bell, Rosen și Dynlacht (1994) vorbesc de un al cincilea nivel, abordare multi-model, care în fapt este o combinație a celor patru. Perspectiva individuală presupune identificarea studenților sau elevilor cu nivel de risc crescut (de exemplu risc de abandon, risc de întârziere, de performanță scăzută etc.) și intervenția țintită individuală (abordare programatică). Pe de altă parte, abordarea sistemică presupune politici intervenționale, care nu afectează anumiți indivizi, ci mai degrabă propune o privire de ansamblu, având

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

în vedere toți elevii sau studenții prinși în sistem. (Rumberger, 2001). Există autori (Osgood, 2012; Ziomek-Daigle, 2010; de Oliveira, Amaral & Pacheco, 2019) care pledează pentru abordarea sistemică, aducând exemple din diferite zone ale politicilor publice din sfera educației.

În acest studiu, am preferat o abordare sistemică, pornind de la perspectiva holistă asupra sistemului de învățământ superior, pentru putea înțelege, pe de o parte, principalele probleme cu care se confruntă studenții, dar și eficiența politicii privind alocarea de locuri speciale pentru absolvenții de licee din mediul rural. În același timp, am avut în vedere o abordare multi-metodă, care să folosească atât date cantitative, foarte utile în a evalua schimbările reale de sistem, dar și date calitative, care să furnizeze o analiză în profunzime a problemelor studiate.

În acest context, pentru a putea evalua impactul politicii de alocare a locurilor speciale pentru absolvenți ai liceelor din mediul rural, am folosit o metodologie mixtă, pe bază de chestionar auto-administrat la nivelul universităților (pentru date de tip macro), analiza secundară a datelor de tip micro (RMU) și macro (ANS), respectiv interviuri în profunzime cu persoane din conducerea universităților și a facultăților responsabile cu gestionarea acestor locuri, precum și cu beneficiari ai admiterii pe aceste locuri speciale.

Întrebările de cercetare de la care am pornit au fost următoarele:

ÎC1. Care este situația generală, la nivel de universități, privind distribuția studenților proveniți din mediul rural, inclusiv din licee din mediul rural?

Cum politica de alocare a locurilor pentru licee din mediu rural este prin excelență o politică de acces, într-un prim pas am dorit să avem o situație generală largă privind proporția de studenți proveniți din asemenea medii în peisajul mare al sistemului de educație terțiară din România.

ÎC2. Cum este influențată performanța școlară a studenților proveniți din mediul rural de către alți factori (din care unul important este bursa socială)?

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Această întrebare de cercetare, deși ușor adiacentă scopului mare, ne ajută să putem privi integrat politica privind mediul rural cu alte politici, în principal cu cea privind bursele sociale.

ÎC3. În ce măsură politica de alocare a locurilor speciale pentru absolvenți ai liceelor din mediul rural și-a atins scopul principal, acela de a crește accesul liceenilor proveniți de la licee din mediul rural la învățământul superior?

Această întrebare de cercetare privește în mod special impactul politicii. Timpul limitat de la introducerea ei în sistem nu oferă mari posibilități de a urmări mai mult decât acces raportat la numărul de locuri acordate de către ministerul de resort.

Pentru o ușoară citire a raportului, vom structura acest raport sub formă de secțiuni privind datele obținute prin aplicarea fiecărei metode folosite, oferind la final o integrare a rezultatelor obținute, pentru a putea trage concluzii generale și a răspunde întrebărilor de cercetare. Fiecare secțiune va avea raportată propria metodologie, cu detalii specifice metodei folosite. Vom începe cu raportarea de tip micro, apoi cu cea de tip macro, pentru a ajunge la raportarea calitativă, ce va permite nuanțarea rezultatelor obținute prin metode cantitative.

3. Raport date obținute din baza de date RMU

Baza de date RMU² este o sursă foarte bună de informație care ar putea fi folosită pentru evaluarea politicilor publice în educație, întrucât oferă date micro, la nivel de student, cu privire la diferiți indicatori importanți în educație, dintre care performanța școlară (chiar dacă nu estimată ca medie a notelor, ci mai degrabă ca parcurs educational - promovare, absolvire), mediul de rezidență și, într-o oarecare măsură, bursele. Spunem

² Platforma RMU (rei.gov.ro) constituie un demers susținut de colectare și centralizare în scopul eficientizării activității administrative și îmbunătățirii capacității de a fundamenta strategii instituționale și politici naționale. Utilizarea registrului permite obținerea unei imagini reale privind studenții din sistemul de învățământ superior și generarea indicatorilor de sistem legați de performanță, finanțare.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

„Într-o oarecare măsură”, întrucât câmpurile privind bursele nu sunt la acest moment obligatorii pentru universități, prin urmare numai o mică parte din universitățile din România oferă asemenea date.

Vom prezenta datele privind impactul politicii privind locurile speciale dedicate candidaților care provin din licee din mediul rural. În final, vom oferi recomandări generale, atât pentru universități (în demersul lor de completare a datelor din platforma RMU), cât și pentru dezvoltatorii platformei, în vederea îmbunătățirii modalității de stocare a datelor, pentru o mai bună valorificare a lor.

3.1. Metodologie

Raportul are la bază analiza secundară a unor date cheie din RMU (Registrul Matricol Unic) pentru cohorta de studenți 2015-2019, în universitățile de stat din România. Variabilele cheie incluse în această analiză se referă la mediul de rezidență individual și/ sau al liceului de unde provine studentul, bursa socială – predictor, și performanța școlară (variabila prezisă). **Scopul acestei cercetări este de a vedea în ce măsură mediul de rezidență, respectiv beneficierea de burse sociale (și de alt tip) pot influența performanța școlară**, putându-se documenta astfel și posibilele intervenții în aceste zonă prin politici publice.

Am avut în vedere o cohortă întreagă de studenți, cei care au fost înmatriculați în anul 2015 și pentru care există date pentru anii universitari 2015-2016, 2016-2017, 2017-2018 și, pentru cei care urmează licențe de mai mult de 3 ani, 2018-2019. Analiza datelor legate de mediul de rezidență vizează toți anii analizați, chiar dacă politica vizată este implementată doar în ultimii doi ani, pentru a avea o imagine de ansamblu cu privire pe care mediul de rezidență îl are în parcursul universitar al studenților.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Măsurători

Mediul de rezidență a fost folosit ca variabilă dihotomică (urban/rural), atât pentru mediul de rezidență al studentului, cât și pentru mediul de rezidență al liceului pe care l-a urmat studentul înainte de a ajunge la facultate.

Performanța școlară a fost măsurată ca variabilă ordinală, pe baza datelor anuale legate de școlaritatea studentului. Au fost construite variabile individuale pentru fiecare an școlar, care măsoară în ce măsură studentul a avut performanțe bune în anul pe care l-a încheiat. Valorile acestor variabile au fost: 1. performanță slabă (fie trebuie să repete anul, fie a fost exmatriculat, fie a abandonat), 2. performanță medie (a promovat, însă cu credite, adică având restanțe la anumite materii), 3. performanță bună (a terminat anul fără restanțe). Pentru anii terminali (3 sau 4, în funcție de profil), s-au adăugat două posibile variante: 4. absolvent fără diplomă (și-a luat toate examenele, dar nu a susținut licență) și 5. absolvent (a trecut examenul de licență). O variabilă sumativă, performanța totală, a evaluat performanța de-a lungul anilor unui ciclu de licență (pe o scală de la 1 la 11 pentru profilurile de 3 ani, de la 1 la 14 pentru profilurile de 4 ani). Adicional, au fost create valori de tip *missing*, pentru cazurile în care fie nu există informații suficiente (studenți doar declarați admiși, de exemplu), fie informațiile sunt neclare (majoritatea cazurilor de transfer, care nu oferă multe informații despre situația școlară din punctul de vedere al performanței), fie informațiile lipsesc cu totul.

3.2. Analiza datelor

Rezultatele analizei sunt prezentate pe categorii de universități în funcție de numărul de ani de studiu: Universități politehnice, inginerie, 4 ani de studiu la nivel licență; Universități medicină, 6 ani de studiu la nivel licență (analiză pe primii 4 ani); Universități cu studii de licență 3 ani, dar și pe toată baza de date (N=122 899 de studenți). Studenții sunt toți înmatriculați în anul I în anul universitar 2015-2016 și sunt urmăriți de-a lungul anilor de studiu, fără a include alți studenți înmatriculați ulterior.

3.2.1. Universități politehnice

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

În ceea ce privește **universitățile politehnice/inginerie** cu patru ani de studii la nivel licență, au fost incluse în analiză:

- Universitatea Politehnică din București;
- Universitatea Tehnică de Construcții București;
- Universitatea Politehnică din Timișoara;
- Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca;
- Universitatea Maritimă Constanța;
- Universitatea Tehnică "Gheorghe Asachi" din Iași.

Totalul studenților din cadrul eșantionului aferent universităților politehnice este de 17694. Dintre aceștia, 747 au absolvit după anul 3, prin urmare aceștia au absolvit o specialitate care avea 3 ani de studiu, fiind eliminați din prezenta analiză. Pentru a măsura evoluția studenților din anul 1 în anul 4, cât de dificil a fost traseul și care este statusul studenților la finalul fiecărui an de studiu, s-a construit o variabilă compozită prin însumarea situațiilor legate de performanța școlară din anii 1, 2, 3 și 4. Din cei 17062 de studenți care au o situație clară sau pentru care s-a continuat introducerea datelor după admitere, 20,2% au înregistrat probleme academice cum ar fi repetenția, abandonul sau au fost exmatriculați, 40,3% au promovat în baza creditelor, în vreme ce 39,5% au fost integraliști.

Tabelul 1. Situația academică la sfârșitul primului an de studiu

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Probleme (Repetent, Abandon, Exmatriculat etc.)	3446	19,5	20,2	20,2
	Promovat credite	6869	38,8	40,3	60,5
	Integralist	6739	38,1	39,5	100,0
	Absolvent fara diploma	8	,0	,0	100,0
	Total	17062	96,4	100,0	
Missing	Admis	584	3,3		
	Neclar	48	,3		
	Total	632	3,6		

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Total	17694	100,0		
-------	-------	-------	--	--

Notă. Categoria "Admis" se referă la cazul în care universitatea nu a mai introdus în bază situația actuală a studentului. Putem să considerăm aceste persoane în categoriile Exmatriculat sau Abandon, fără a avea certitudinea că asemenea tip de etichetare ar fi corect în totalitate. Categoria „neclar” este atunci când au existat transferuri pentru care nu există o situație clară privind școlaritatea propriu-zisă.

În ceea ce privește situația la sfârșitul celui de-al doilea an de studiu, din cei 13361 de studenți pentru care s-a continuat introducerea datelor după admitere, 12,7% au înregistrat probleme academice (repetenție, abandon, exmatriculare), 43,1% au promovat în baza creditelor, iar 44,2% au fost integraliști.

Tabelul 2. Situația academică la sfârșitul celui de-al doilea an de studiu

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Probleme (Repetent, Abandon, Exmatriculat etc.)	1693	9,6	12,7	12,7
	Promovat credite	5757	32,5	43,1	55,8
	Integralist	5911	33,4	44,2	100,0
	Total	13361	75,5	100,0	
Missing	Admis	229	1,3		
	Neclar	53	,3		
	System	4051	22,9		
	Total	4333	24,5		
Total		17694	100,0		

Notă. Observăm că valorile lipsă (4051 de cazuri) cumulează studenții din categoriile: Probleme, Admis și Neclar.

La finalul celui de-al treilea an de studiu, din cei 10557 de studenți monitorizați, 6,9% au înregistrat probleme pe traseul academic, 37,4% au promovat în baza creditelor, iar 55,7% au fost integraliști. Pentru 348 de studenți admiși nu s-a completat situația pe parcursul studiilor.

Tabelul 3. Situația academică la sfârșitul celui de-al treilea an de studiu

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
--	-----------	---------	---------------	--------------------

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Valid	Probleme (Repetent, Abandon, Exmatriculat etc.)	730	4,1	6,9	6,9
	Promovat credite	3945	22,3	37,4	44,3
	Integralist	5881	33,2	55,7	100,0
	Absolvent fara diploma	1	,0	,0	100,0
	Total	10557	59,7	100,0	
Missing	Absolvent	747	4,2		
	Admis	348	2,0		
	Neclar	35	,2		
	System	6007	33,9		
	Total	7137	40,3		
Total		17694	100,0		

La finalul ciclului de studii, în anul patru, 11,2% din cei 5670 de studenți pentru care s-a continuat completarea datelor au înregistrat probleme din sfera repetenției, abandonului sau exmatriculării, 4,1% au promovat cu ajutorul creditelor, 5,3% au fost integraliști și 79,4% au absolvit studiile de licență. Pentru 4178 de studenți admiși nu s-au mai completat datele.

Tabelul 4. Situația academică la sfârșitul celui de-al patrulea an de studiu

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Probleme (Repetent, Abandon, Exmatriculat etc.)	635	3,6	11,2	11,2
	Promovat credite	230	1,3	4,1	15,3
	Integralist	303	1,7	5,3	20,6
	Absolvent	4502	25,4	79,4	100,0
	Total	5670	32,0	100,0	
Missing	Admis	4178	23,6		
	Neclar	1	,0		
	System	7845	44,3		
	Total	12024	68,0		
Total		17694	100,0		

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

În ceea ce privește performanța academică pe parcursul celor 4 ani de studiu, s-a creat o variabilă care vizează evoluția studenților care au ajuns în anul 4. Deoarece valorile din tabele anterioare sunt de la 1= „Probleme” la 5= „Absolvent”, valoarea cumulativă maximă pentru evoluția unui student este 14, adică a fost integralist în primii trei ani și absolvent în anul patru. Valoarea minimă este 6, adică a promovat doar cu credite din anul 1 în anul 4. Din cei 5596 de studenți pentru care s-au completat datele, doar două persoane au promovat din anul întâi în anul patru doar în baza creditelor, înregistrând astfel valoarea minimă 6 (a se vedea Tabel 5). Cei care au înregistrat o evoluție optimă, adică au fost integraliști în primii trei ani și absolvenți la finalul anului patru, reprezintă 37,2%.

Tabelul 5. Performanța academică (evoluția studenților care au ajuns în ultimul an de studii)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	6,00	2	,0	,0	,0
	7,00	287	1,6	5,1	5,2
	8,00	317	1,8	5,7	10,8
	9,00	201	1,1	3,6	14,4
	10,00	122	,7	2,2	16,6
	11,00	792	4,5	14,2	30,8
	12,00	1006	5,7	18,0	48,7
	13,00	785	4,4	14,0	62,8
	14,00	2084	11,8	37,2	100,0
	Total	5596	31,6	100,0	
Missing	System	12098	68,4		
Total		17694	100,0		

Performanța academică este corelată cu media de promovare a bacalaureatului, relația fiind direct proporțională, $r(5383)=0,214$, $p<0,01$ (Tabelul 6).

Cu alte cuvinte, cei care au avut performanțe bune la examenul de bacalaureat au avut în mai mare măsură performanțe bune și la facultate. Performanța academică este diferită

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020
atât pentru cei care provin din mediul rural față de cei din mediul urban, cât și în funcție de mediul de proveniență al liceului (a se vedea tabelele 7 și 8).

Tabelul 6. Corelația dintre media de la bacalaureat și evoluția la facultate

		Medie promovare BAC	Performanța academică
medie_promovare_bac	Pearson Correlation	1	,214**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	16920	5383
Performanța academică	Pearson Correlation	,214**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	5383	5596

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

În ceea ce privește studenții care provin din licee din rural și licee din urban, studenții care au absolvit licee din mediul rural au performat mai bine ($M=12,07$, $DS=2,11$ pentru cei care provin de la licee din mediul urban față de $M=12,55$, $DS=1,78$ pentru cei care provin de la licee din mediul rural, diferența fiind una semnificativă, $t(176,603) = -3,312$, $p < 0,01$).

Tabelul 7. Comparații între studenții care provin din licee din mediul rural și licee din mediul urban

Group Statistics

	liceu_rural	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Performanța academică	Urban	5220	12,0755	2,11012	,02921
	Rural	163	12,5460	1,77501	,13903

	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means		
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Performanța academică	Equal variances assumed	5,775	0,016	-2,816	5381	0,005
	Equal variances not assumed			-3,312	176,603	0,001

Cu privire la domiciliul studenților în mediul rural și urban, comparațiile au arătat că **studenții care provin din mediul rural au performat mai bine** ($M=12,21$, $DS=2,04$) față de cei care provin din mediul urban ($M=12,06$, $DS=2,10$), diferența fiind semnificativă statistic $t(5282) = -2,460$, $p < 0,05$.

Tabelul 8. Comparații între studenții care au domiciliul în mediul rural și mediul urban

Group Statistics					
	domiciliu_dummy	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Performanța academică	Urban	3446	12,0630	2,09729	,03573
	Rural	1838	12,2106	2,03902	,04756

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means		
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
Performanța academică	Equal variances assumed	0,984	0,321	-2,460	5282	0,014
	Equal variances not assumed			-2,481	3842,693	0,013

Pentru a vedea care sunt factorii care influențează performanța academică, s-au analizat variabilele - medie de promovare la examenul de bacalaureat, etnie, absolvire liceu situat în mediul rural sau urban, anul nașterii, domiciliul în mediul rural sau urban și sexul. **Dintre variabilele care au valoare de predictor fac parte domiciliul în mediul urban sau rural** ($Beta=0,058$, $p < 0,05$), media de promovare a examenului de bacalaureat

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

(Beta=0,187, $p<0,01$), **sexul** (Beta=0,107, $p<0,01$), fetele performând academic mai bine decât băieții și etnia (Beta=-0,038, $p<0,05$).

Tabelul 9. Predictorii ai performanței academice (regresie lineară)

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted Square	R	Std. Error of the Estimate
1	,244a	,060	,058		2,13637

a. Predictors: (Constant), an_nastere, liceu_rural, etnie_dummy, medie_promovare_bac, domiciliu_dummy, sex_dummy

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	9,255	2,380		3,888	,000
	medie_promovare_bac	,403	,039	,187	10,448	,000
	liceu_rural	,222	,277	,014	,800	,424
	domiciliu_dummy	,267	,081	,058	3,292	,001
	sex_dummy	,492	,082	,107	6,002	,000
	etnie_dummy	-,431	,198	-,038	-2,170	,030
	an_nastere	,000	,001	-,003	-,179	,858

a. Dependent Variable: Performanța academică
Variabile:

Sex: 0=bărbați, 1=femei

Liceu: 0=urban, 1=rural

Domiciliu: 0=urban, 1=rural

Etnie: 0=altă etnie, 1=română

În cazul universităților de inginerie, studenții care provin din mediul rural (dar nu neapărat cei care au absolvit licee din mediul rural) au performat mai bine față de cei care provin din mediul urban. Conform analizei, domiciliul în mediul urban sau rural, media de promovare a examenului de bacalaureat, sexul și etnia au valoare de predictorii pentru performanța academică.

3.2.2. Universitățile de medicină

Pentru **universitățile de medicină** (6 ani de studii la nivel licență) s-a efectuat analiza pe primii patru ani înregistrați în cadrul platformei RMU, fiind incluse:

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

- Universitatea de Medicină Și Farmacie Carol Davila din București;
- Universitatea de Medicină și Farmacie „Victor Babeș” din Timișoara;
- Universitatea de Medicină și Farmacie din Târgu Mureș;
- Universitatea de Medicină și Farmacie Grigore T. Popa din Iași;
- Universitatea de Medicină și Farmacie Iuliu Hațieganu din Cluj Napoca;
- Universitatea de Medicină și Farmacie din Craiova.

Mărimea eșantionului compus din studenții universităților de medicină pentru care există înregistrat în RMU parcursul de 4 ani (cohorta 2015-2019) este de 6452. Cu alte cuvinte, studenții prinși în acest studiu sunt studenții generației 2015-2021, pentru care există date pe primii patru ani, anul I, 2015-2016, anul al II-lea, 2016-2017, anul al III-lea, 2017-2018, anul al IV-lea, 2018-2019.

Privind evoluția academică la finalul primului an de studiu, din cei 6448 de studenți pentru care situația completată este clară, 87,3% au fost integraliști, 7,7% au promovat doar în baza creditelor, iar 4,9% au înregistrat probleme precum repetenția, abandonul, exmatricularea.

Tabelul 10. Situația academică la sfârșitul primului an de studiu

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Probleme (Repetent, Abandon, Exmatriculat etc.)	314	4,9	4,9	4,9
	Promovat credite	497	7,7	7,7	12,6
	Integralist	5631	87,3	87,3	99,9
	Absolvent fara diploma	6	,1	,1	100,0
	Total	6448	99,9	100,0	
Missing	Neclar	4	,1		
Total		6452	100,0		

La finalul celui de-al doilea an de studiu în cadrul facultăților de medicină, din cei 6124 de studenți pentru care s-a continuat completarea de date în urma admiterii, 87,8%

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020
au fost integraliști, 8,3% au promovat în baza creditelor, iar 3,9% au întâmpinat probleme în parcursul academic.

Tabelul 11. Situația academică la sfârșitul celui de-al doilea an de studiu

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Probleme (Repetent, Abandon, Exmatriculat etc.)	240	3,7	3,9	3,9
	Promovat credite	510	7,9	8,3	12,2
	Integralist	5374	83,3	87,8	100,0
	Total	6124	94,9	100,0	
Missing	Admis	6	,1		
	Neclar	6	,1		
	System	316	4,9		
	Total	328	5,1		
Total		6452	100,0		

În cadrul anului trei de studii au fost 5248 de studenți cu situația clară, dintre care 93,4% integraliști, 3,6% au promovat în baza creditelor și 3% au înregistrat probleme.

Tabelul 12. Situația academică la sfârșitul celui de-al treilea an de studiu

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Probleme (Repetent, Abandon, Exmatriculat etc.)	155	2,4	3,0	3,0
	Promovat credite	191	3,0	3,6	6,6
	Integralist	4902	76,0	93,4	100,0
	Total	5248	81,3	100,0	
Missing	Admis	12	,2		
	Neclar	6	,1		
	System	1186	18,4		
	Total	1204	18,7		
Total		6452	100,0		

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

În ceea ce privește performanța academică în anul patru de studiu, 0,2% au înregistrat valoarea minimă, promovând doar în baza creditelor, iar 75,2% au înregistrat valoarea maximă, fiind integraliști pe parcursul celor patru ani. Din tabelul de mai jos rezultă că trei din patru studenți au fost integraliști în cei patru ani de studiu (4 ani x 3 codul pentru integraliști = 12).

Tabelul 13. Performanța academică (evoluția studenților care au ajuns în anul 4 de studii)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	7,00	4	,1	,2	,2
	8,00	24	,4	1,1	1,3
	9,00	46	,7	2,1	3,4
	10,00	114	1,8	5,2	8,6
	11,00	339	5,3	15,6	24,2
	12,00	1653	25,6	75,8	100,0
	Total	2180	33,8	100,0	
Missing	System	4272	66,2		
Total		6452	100,0		

Performanța academică este corelată cu media de promovare a bacalaureatului, relația fiind una pozitivă, $r(2134) = 0,284$, $p < 0,01$. Se poate observa aceeași relație ca în cazul universităților de inginerie, unde media de promovare a bacalaureatului avea și rolul de predictor pentru performanța academică.

Tabelul 14. Corelația dintre media de la bacalaureat și evoluția la facultate

		medie_promovare_bac	Performanța academică
medie_promovare_bac	Pearson Correlation	1	,284**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	6155	2134
Performanța academică	Pearson Correlation	,284**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	2134	2180

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Nu sunt diferențe semnificative statistic între studenții care provin din licee din mediul urban și licee din mediul rural în ceea ce privește performanța

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

academică. Media celor care provin din licee din mediul urban cu privire la performanța școlară este ușor mai mare decât cea a studenților proveniți de la licee din mediul rural ($M=11,62$, $DS=0,80$ față de $M=11,56$, $DS=0,93$), dar diferența nu este semnificativă statistic. **Numărul celor care provin de la licee din mediul rural este oricum unul extrem de scăzut** ($N=27$).

Tabelul 15. Comparații între studenții care provin din licee din mediul rural și licee din mediul urban

Group Statistics

	liceu rural	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Performanța academică	Urban	2107	11,6232	,79671	,01736
	Rural	27	11,5556	,93370	,17969

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means		
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
Performanța academică	Equal variances assumed	0,650	0,420	0,437	2132	0,662
	Equal variances not assumed			0,374	26,487	0,711

Diferențele dintre cei care au domiciliul în mediul urban față de cei cu domiciliul în mediul rural nu sunt semnificative statistic pentru performanța academică. Cei cu domiciliul în mediul urban au înregistrat o medie ușor mai ridicată pentru performanța academică ($M=11,64$, $DS=0,77$) față de cei cu domiciliul în mediul rural ($M=11,58$, $DS=0,88$), dar diferența nu este semnificativă statistic.

Tabelul 16. Comparații între studenții care au domiciliul în mediul rural și mediul urban

Group Statistics

	domiciliu_dummy	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Performanța academică	Urban	1640	11,6396	,77090	,01904
	Rural	427	11,5761	,88051	,04261

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means		
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Performanța academică	Equal variances assumed	7,525	0,006	1,471	2065	0,141
	Equal variances not assumed			1,361	606,725	0,174

În ceea ce privește variabilele testate ca predictorii pentru performanța academică - media de promovare la examenul de bacalaureat, etnia, absolvirea liceu situat în mediul rural sau urban, anul nașterii, domiciliul în mediul rural sau urban și sexul, **doar media de promovare a examenului de bacalaureat** (Beta=0,269, $p<0,01$), **etnia** (Beta=0,181, $p<0,01$) și **sexul** (Beta=0,077, $p<0,01$) **au putere de predicție.**

Tabelul 17. Predictorii ai performanței academice (regresie lineară)

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,305 ^a	,093	,089	,65012

a. Predictors: (Constant), an_nastere, sex_dummy, etnie_dummy, liceu_rural, domiciliu_dummy, medie_promovare_bac

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	-35,642	26,793		-1,330	,184
	medie_promovare_bac	,255	,026	,269	9,826	,000
	liceu_rural	,178	,153	,030	1,162	,245
	domiciliu_dummy	,040	,045	,024	,881	,379
	sex_dummy	,129	,043	,077	3,011	,003
	etnie_dummy	,249	,038	,181	6,560	,000
	an_nastere	,022	,013	,043	1,671	,095

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

a. Dependent Variable: Performanța academică

În cazul universităților de medicină, nu sunt diferențe semnificative statistic între studenții care provin din licee din mediul urban și licee din mediul rural în ceea ce privește performanța academică. Se poate observa însă tendința pentru cei care provin din licee din mediul urban de a performa mai bine decât cei care au absolvit licee din mediul rural, aceștia din urmă fiind prezenți în număr foarte mic în cadrul universităților de medicină. Aceeași tendință se păstrează și cu privire la domiciliul indivizilor, cei situați în mediul urban tinzând să performeze mai bine, diferența nefiind însă semnificativă din punct de vedere statistic. În același timp, trebuie subliniat numărul extrem de mic al studenților care provin din mediul rural. Acesta poate exprima nevoia reală de politici care să încurajeze studenții din mediul rural să intre la facultate, mai degrabă decât să „țină pasul” cu colegii lor provenind din mediul urban. La nivelul universităților de medicină, media de promovare a examenului de bacalaureat, etnia și sexul au putere de predicție a performanței școlare.

3.2.3. Universități comprehensive

În acest raport au fost analizate și universitățile cu studii de licență de trei ani, pe lângă cele de inginerie și medicină. Universitățile cu ciclu de trei ani care au fost cuprinse în evaluare:

- Universitatea București;
- Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-Napoca;
- Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași;
- Universitatea din Craiova;
- Universitatea din Oradea;
- Școala Națională de Studii Politice și Administrative din București;
- Academia de Studii Economice din București.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Acest eșantion cuprinde 39159 de studenți.

Din cadrul celor 38765 de studenți pentru care există o situație clară, 52,8% au fost integraliști la finalul primului an de studiu, 28,6% au promovat doar în baza creditelor, iar 18,6% au întâmpinat probleme din sfera repetenției, abandonului sau exmatriculării.

Tabelul 18. Situația academică la sfârșitul primului an de studiu

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Probleme (Repetent, Abandon, Exmatriculat etc.)	7229	18,5	18,6	18,6
	Promovat credite	11072	28,3	28,6	47,2
	Integralist	20464	52,3	52,8	100,0
	Total	38765	99,0	100,0	
Missing	Absolvent fara diploma	4	,0		
	Admis	377	1,0		
	Neclar	13	,0		
	Total	394	1,0		
Total		39159	100,0		

La finalul anului doi de studiu, din cei 31251 cu situația completată, 62,6% au fost integraliști, 27,9% au promovat în baza creditelor, iar 9,4% au înregistrat probleme sau au fost exmatriculați. Pentru 88 de studenți admiși nu au mai fost completate datele, iar pentru 83 situația este neclară.

Tabelul 19. Situația academică la sfârșitul celui de-al doilea an de studiu

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Probleme (Repetent, Abandon, Exmatriculat etc.)	2945	7,5	9,4	9,4
	Promovat credite	8728	22,3	27,9	37,4
	Integralist	19578	50,0	62,6	100,0
	Total	31251	79,8	100,0	
Missing	Admis	88	,2		
	Neclar	83	,2		
	System	7737	19,8		
	Total	7908	20,2		

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Total	39159	100,0		
-------	-------	-------	--	--

Aproape două treimi dintre studenții care ajung în anul trei de studiu finalizează studiile de licență cu diplomă (65%). Totuși, sunt studenți (7,3%) care abandonează sau sunt exmatriculați în ultimul an de studiu, în vreme ce unii promovează doar în baza creditelor (12,5%) sau sunt integraliști fără a finaliza studiile (15,2%).

Tabelul 20. Situația academică la sfârșitul celui de-al treilea an de studiu

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Probleme (Repetent, Abandon, Exmatriculat etc.)	1990	5,1	7,3	7,3
	Promovat credite	3390	8,7	12,5	19,9
	Integralist	4105	10,5	15,2	35,0
	Absolvent	17601	44,9	65,0	100,0
	Total	27086	69,2	100,0	
Missing	Absolvent fara diploma	1	,0		
	Admis	810	2,1		
	Neclar	15	,0		
	System	11247	28,7		
	Total	12073	30,8		
Total		39159	100,0		

În ceea ce privește performanța academică, doar aproape unul din trei ajunge să finalizeze cu diplomă de licență după al treilea an de studiu, 31,6% fiind integraliști pe parcursul tuturor anilor de studiu și absolvenți în ultimul an. Valorile lipsă sunt, cu precădere, pentru studenții care au fost exmatriculați sau au abandonat studiile în anii academici anteriori.

Tabelul 21. Performanța academică (evoluția studenților care au ajuns în ultimul an de studii)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	7,00	50	,1	1,7	1,7

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

	8,00	169	,4	5,8	7,5
	9,00	140	,4	4,8	12,3
	10,00	154	,4	5,3	17,5
	11,00	320	,8	10,9	28,5
	12,00	823	2,1	28,1	56,6
	13,00	346	,9	11,8	68,4
	14,00	924	2,4	31,6	100,0
	Total	2926	7,5	100,0	
Missing	System	36233	92,5		
Total		39159	100,0		

Performanța academică este corelată cu media de promovare a bacalaureatului, relația fiind direct proporțională, $r(2723)=0,376$, $p<0,01$, asemenea universităților de inginerie și de medicină.

Tabelul 22. Corelația dintre media de la bacalaureat și evoluția la facultate

		medie_promovare _bac	Performanța academică
medie_promovare_bac	Pearson Correlation	1	,376**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	36733	2723
Performanța academică	Pearson Correlation	,376**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	2723	2926

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Studentii care provin din licee din mediul urban au performat semnificativ mai bine în comparație cu studenții din licee din mediul rural, $t(114,503)= 4,639$, $p<0,01$, media fiind de $M=12,12$, $DS=1,85$ pentru cei care provin de la licee din mediul urban față de $M=11,20$, $DS=2,03$ pentru cei care provin de la licee din mediul rural.

Tabelul 23. Comparații între studenții care provin din licee din mediul rural și licee din mediul urban

Group Statistics (mediu de rezidență liceu)

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Performanța academică	Urban	2615	12,1239	1,85222	0,03622
	Rural	108	11,2037	2,02673	0,19502

Independent Samples Test						
		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means		
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
Performanța academică	Equal variances assumed	3,941	0,047	5,040	2721	0,000
	Equal variances not assumed			4,639	114,503	0,000

Cu privire la domiciliul studenților în mediul rural și urban, comparațiile au arătat că **studenții care provin din mediul urban au performat semnificativ mai bine** ($M=12,15$, $DS=1,82$) față de cei care provin din mediul rural ($M=11,92$, $DS=0,06$), $t(2625)= 3,127$, $p<0,01$, invers față de cazul universităților de inginerie.

Tabelul 24. Comparații între studenții care au domiciliul în mediul rural și mediul urban

Group Statistics (domiciliu studenți)					
		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Performanța academică	Urban	1732	12,1518	1,82369	0,04382
	Rural	895	11,9151	1,86920	0,06248

Independent Samples Test						
		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means		
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
Performanța academică	Equal variances assumed	0,125	0,724	3,127	2625	0,002

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

	Equal variances not assumed			3,102	1768,780	0,002
--	-----------------------------------	--	--	-------	----------	-------

Dintre variabilele analizate pentru puterea de predicție a performanței academice – medie de promovare la examenul de bacalaureat, etnie, absolvire liceu situat în mediul rural sau urban, anul nașterii, domiciliul în mediul rural sau urban, sexul, **media de promovare a examenului de bacalaureat** (Beta=0,437, $p<0,01$), **proveniența de la licee din mediul urban versus rural** (Beta=-0,042, $p<0,05$), **domiciliul în mediul urban versus rural** (Beta=-0,049, $p<0,05$) și **anul nașterii** (Beta=0,057, $p<0,01$), **au valori de predictorii.**

Tabelul 25. Predictorii ai performanței academice (regresie lineară)

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,478 ^a	,228	,226	1,61685

a. Predictors: (Constant), an_nastere, domiciliu_dummy, etnie_dummy, sex_dummy, liceu_rural, medie_promovare_bac

Coefficients

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	-84,074	33,399		-2,517	,012
	medie_promovare_bac	,753	,040	,437	18,842	,000
	liceu_rural	-,363	,184	-,042	-1,972	,049
	domiciliu_dummy	-,191	,084	-,049	-2,279	,023
	sex_dummy	,075	,083	,020	,897	,370
	etnie_dummy	-,429	,290	-,031	-1,480	,139
	an_nastere	,045	,017	,057	2,698	,007

a. Dependent Variable: Performanța academică

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

În cazul universităților comprehensive, aproape unul din trei studenți ajunge să finalizeze cu diplomă de licență după al treilea an de studiu. Studenții care provin din licee din mediul urban au performat semnificativ mai bine în comparație cu studenții din licee din mediul rural. De asemenea, studenții care provin din mediul urban au performat semnificativ mai bine comparative cu cei care provin din mediul rural, spre deosebire de cazul universităților de inginerie unde atât cei cu domiciliul în mediul rural, cât și absolvenții liceelor situate în mediul rural tindeau să performeze mai bine în plan școlar. La nivelul universităților comprehensive, media de promovare a examenului de bacalaureat, proveniența de la licee din mediul urban versus rural, domiciliul în mediul urban versus rural și anul nașterii au valoare de predictor pentru performanța academică.

3.2.4. Situația generală pentru toate tipurile de universități

Analiza agregată a **datelor pe toate tipurile de universități** a fost realizată pe un eșantion de 122 899 de studenți. Pentru 1732 de studenți admiși nu au mai fost completate datele, iar pentru 75 situația nu este clară. Dintre cei 121092 cu o situație clară, 53,4% au fost integraliști la finalul primului, 27,4% au promovat în baza creditelor, iar 19,2% au întâmpinat probleme legate de abandon, exmatriculare, repetenție.

Tabelul 26. Situația academică la sfârșitul primului an de studiu

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Probleme (Repetent, Abandon, Exmatriculat etc.)	23289	18,9	19,2	19,2
	Promovat credite	33140	27,0	27,4	46,6
	Integralist	64644	52,6	53,4	100,0
	Absolvent fara diploma	19	,0	,0	100,0
	Total	121092	98,5	100,0	
Missing	Admis	1732	1,4		
	Neclar	75	,1		
	Total	1807	1,5		
Total		122899	100,0		

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

La sfârșitul celui de-al doilea an de studiu, din cei 95719 de studenți pentru care s-a continuat introducerea datelor după admitere, 9,6% au înregistrat probleme academice (repetenție, abandon, exmatriculare), 31,2% au promovat în baza creditelor, iar 59,2% au fost integraliști. Pentru 911 de studenți admiși nu s-au mai completat datele, iar pentru 267 situația este neclară.

Tabelul 27. Situația academică la sfârșitul celui de-al doilea an de studiu

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Probleme (Repetent, Abandon, Exmatriculat etc.)	9163	7,5	9,6	9,6
	Promovat credite	29872	24,3	31,2	40,8
	Integralist	56684	46,1	59,2	100,0
	Total	95719	77,9	100,0	
Missing	Admis	911	,7		
	Neclar	267	,2		
	System	26002	21,2		
	Total	27180	22,1		
Total		122899	100,0		

La finalul anului trei, din cei 83556 cu o situație clară, 41,6% au fost absolvenți, 34% au fost integraliști, 17,6% au promovat în baza creditelor, iar 6,8% au avut probleme școlare. Pentru 2531 de studenți admiși situația nu a mai fost completată, iar în cazul a 120 de studenți aceasta este neclară.

Tabelul 28. Situația academică la sfârșitul celui de-al treilea an de studiu

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Probleme (Repetent, Abandon, Exmatriculat etc.)	5686	4,6	6,8	6,8
	Promovat credite	14720	12,0	17,6	24,4
	Integralist	28377	23,1	34,0	58,4
	Absolvent fara diploma	4	,0	,0	58,4
	Absolvent	34769	28,3	41,6	100,0
	Total	83556	68,0	100,0	
Missing	Admis	2531	2,1		

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Neclar	120	,1		
System	36692	29,9		
Total	39343	32,0		
Total	122899	100,0		

În anul patru de studiu, 7,1% au avut probleme academice, 5,4% au promovat în baza creditelor, 27,3% au fost integraliști și 60,1% absolvenți. Pentru 9224 de studenți admiși nu s-a mai continuat monitorizarea.

Tabelul 29. Situația academică la sfârșitul celui de-al patrulea an de studiu

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Probleme (Repetent, Abandon, Exmatriculat etc.)	1870	1,5	7,1	7,1
	Promovat credite	1421	1,2	5,4	12,6
	Integralist	7143	5,8	27,3	39,9
	Absolvent	15730	12,8	60,1	100,0
	Total	26164	21,3	100,0	
Missing	Admis	9224	7,5		
	Neclar	16	,0		
	System	87495	71,2		
	Total	96735	78,7		
Total		122899	100,0		

Există diferențe semnificative în ceea ce privește performanța academică pentru cei care provin din licee situate în mediul urban versus mediul rural, $\chi^2(3, N=110405)=12,408$, $p<0,01$ **Deși cei care provin de la licee din mediul rural sunt într-o măsură mai mare integraliști, 55,2% față de 53,2% din mediul urban, cei din mediul urban se confruntă cu mai puține probleme în traseul academic, 18,5% față de 19,4%.**

Tabelul 30. Performanța academică a studenților din anul I în funcție de liceul absolvit în mediul rural sau urban

Performanța academică

Total

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

			Probleme (Repetent, Abandon, Exmatriculat etc.)	Promovat credite	Integralist	Absolvent diploma	fara
liceu _rural I	Urban	Count	19876	30319	57195	19	107409
		% within liceu_rural	18,5%	28,2%	53,2%	0,0%	100,0%
	Rural	Count	581	760	1655	0	2996
		% within liceu_rural	19,4%	25,4%	55,2%	0,0%	100,0%
Total		Count	20457	31079	58850	19	110405
		% within liceu_rural	18,5%	28,1%	53,3%	0,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	12,408 ^a	3	,006
Likelihood Ratio	13,166	3	,004
Linear-by-Linear Association	,556	1	,456
N of Valid Cases	110405		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,52.

Deși se păstrează tendința din anul întâi ca cei din mediul rural să fie integraliști într-o măsură mai mare, dar să întâmpine mai multe probleme, diferențele dintre studenții proveniți de la licee din mediul rural față de cei proveniți de la licee din mediul urban, nu sunt semnificative.

Tabelul 31. Performanța academică a studenților din anul II în funcție de liceul absolvit: în mediul rural sau urban.

Performanța academică	Probleme (Repetent, Abandon, Exmatriculat etc.)	Promovat credite	Integralist	Total
-----------------------	---	---------------------	-------------	-------

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

liceu_rural	Urban	Count	8348	27395	50092	85835
		% within liceu_rural	9,7%	31,9%	58,4%	100,0%
	Rural	Count	212	709	1426	2347
		% within liceu_rural	9,0%	30,2%	60,8%	100,0%
Total		Count	8560	28104	51518	88182
		% within liceu_rural	9,7%	31,9%	58,4%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	5,471 ^a	2	,065
Likelihood Ratio	5,505	2	,064
Linear-by-Linear Association	4,922	1	,027
N of Valid Cases	88182		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 227,83.

În anul trei se poate observa tendința ca cei care provin de la licee din mediul rural să întâmpine mai multe probleme în parcursul școlar față de cei care provin de la licee din mediul urban, și ca cei din urmă să înregistreze un procent mai ridicat de absolvenți, diferențele nefiind totuși semnificative statistic. Astfel cei care provin din licee din mediul rural sunt integrați în proporție de 34,9% față de cei care au absolvit un liceu în mediul urban, 34,1%, 6,1% se confruntă cu probleme în rândul celor care au absolvit un liceu în mediul rural, față de 7% în cazul celor care au terminat un liceu în mediul urban, dar aceste diferențe fiind nesemnificative statistic.

Tabelul 32. Performanța academică a studenților din anul III în funcție de liceul absolvit în mediul rural sau urban

Performanța școlară		Probleme (Repetent, Abandon, Exmatriculat etc.)	Promova t credite	Integralist	Absolvent fara diploma	Absolvent	
Urban	Count	5214	13577	25543	2	30486	74822
	% within liceu_rural	7,0%	18,1%	34,1%	0,0%	40,7%	100,0%

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

liceu Rural	Count	125	400	719	0	815	2059
_rural	% within liceu_rural	6,1%	19,4%	34,9%	0,0%	39,6%	100,0%
I							
Total	Count	5339	13977	26262	2	31301	76881
	% within liceu_rural	6,9%	18,2%	34,2%	0,0%	40,7%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	5,213 ^a	4	,266
Likelihood Ratio	5,332	4	,255
Linear-by-Linear Association	,357	1	,550
N of Valid Cases	76881		

a. 2 cells (20,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,05.

În anul patru se poate observa tendința ca în rândul celor care provin de la licee din mediul rural să existe mai mulți absolvenți, și să se confrunte cu ceva mai puține probleme față de cei care provin de la licee din mediul urban, dar acestea nu sunt semnificative statistic.

Tabelul 33. Performanța academică a studenților din anul IV în funcție de liceul absolvit în mediul rural sau urban

Performanța școlară			Probleme (Repetent, Abandon, Exmatriculat etc.)	Promovat credite	Integralist	Absolvent	Total
liceu Urban	Count		1736	1335	6555	14063	23689
_rural	% within		7,3%	5,6%	27,7%	59,4%	100,0%
I	liceu_rural						
Rural	Count		52	44	181	455	732
	% within		7,1%	6,0%	24,7%	62,2%	100,0%
	liceu_rural						
Total	Count		1788	1379	6736	14518	24421

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

% within	7,3%	5,6%	27,6%	59,4%	100,0%
liceu_rural					

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	3,390 ^a	3	,335
Likelihood Ratio	3,452	3	,327
Linear-by-Linear Association	1,296	1	,255
N of Valid Cases	24421		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 41,33.

Există o relație semnificativă între domiciliu și performanță academică în primul an de studiu, $\chi^2(3, N=109325)=131,182, p<0,01$. Cei care provin din mediul rural sunt într-o măsură mai mare integraliști (55,3% față de 52,3%) și se confruntă cu mai puține probleme (17,2% față de 20%).

Tabelul 34. Performanța academică a studenților din anul I în funcție de mediul lor de rezidență în mediul rural sau urban

		scolaritati_probleme				Total
			Probleme (Repetent, Abandon, Exmatriculat etc.)	Promovat credite	Integralist	Absolvent fara diploma
domiciliu _dummy	Urban	Count	15471	21397	40477	13
		% within domiciliu_ dummy	20,0%	27,7%	52,3%	0,0%
	Rural	Count	5494	8790	17677	6
		% within domiciliu_ dummy	17,2%	27,5%	55,3%	0,0%
Total		Count	20965	30187	58154	19

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

% within domiciliu_ dummy	19,2%	27,6%	53,2%	0,0%	100,0%
---------------------------------	-------	-------	-------	------	--------

Chi-Square Tests	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	131,182 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	132,927	3	,000
Linear-by-Linear Association	124,632	1	,000
N of Valid Cases	109325		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,56.

Performanța academică a studenților din anul doi variază în funcție de mediul lor de rezidență în rural sau urban, $\chi^2(2, N=86576)= 51,958, p<0,01$, la nivelul celor care provin din mediul rural existând 60,7% integraliști și 8,8% studenți cu probleme, iar la nivelul celor din mediul urban, 58,2% integraliști și 9,9% studenți cu probleme, menținându-se tendința din anul întâi.

Tabelul 35. Performanța academică a studenților din anul II în funcție de mediul lor de rezidență în mediul rural sau urban

			Probleme (Repetent, Abandon, Exmatriculat etc.)	Promovat credite	Integralist	
domiciliu_ dummy	Urban	Count	5975	19364	35277	60616
		% within domiciliu_ dummy	9,9%	31,9%	58,2%	100,0%
	Rural	Count	2287	7919	15754	25960
		% within domiciliu_ dummy	8,8%	30,5%	60,7%	100,0%
Total		Count	8262	27283	51031	86576

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

% within domiciliu _dummy	9,5%	31,5%	58,9%	100,0%
---------------------------------	------	-------	-------	--------

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	51,958 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	52,249	2	,000
Linear-by-Linear Association	51,540	1	,000
N of Valid Cases	86576		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2477,38.

Tendința din anii anteriori cu privire la performanța academică în funcție de mediul de rezidență se menține și în anul al treilea de studiu, $\chi^2(3, N=75666)= 26,530$, $p<0,01$. La nivelul celor din mediul rural sunt 41,9% absolvenți, 34,4% integraliști, 6,2% cu probleme, față de 41,1% absolvenți, 33,8% integraliști și 7% studenți cu probleme în rândul celor domiciliați în mediul urban.

Tabelul 36. Performanța academică a studenților din anul III în funcție de mediul lor de rezidență în mediul rural sau urban

		Probleme (Repetent, Abandon, Exmatriculat etc.)	Promovat credite	Integralist	Absolvent	
domiciliu _dummy	Urban	Count	3716	9571	17837	21691
		% within domiciliu _dummy	7,0%	18,1%	33,8%	41,1%
	Rural	Count	1412	3984	7871	9584
		% within domiciliu _dummy	6,2%	17,4%	34,4%	41,9%
Total		Count	5128	13555	25708	31275
						75666

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

% within domiciliu _dummy	6,8%	17,9%	34,0%	41,3%	100,0%
---------------------------	------	-------	-------	-------	--------

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	26,530 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	26,844	3	,000
Linear-by-Linear Association	14,871	1	,000
N of Valid Cases	75666		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1548,65.

În anul patru, deși cei din mediul rural au un procentaj mai ridicat de absolvenți (66,6%) decât valoarea înregistrată în rândul celor domiciliați în mediul urban (57,4%), cei din mediul rural se confruntă cu mai multe probleme (7,2%) comparativ cu cei proveniți din mediul urban (7%). Diferențele sunt semnificative, $\chi^2(3, N=24386)=218,372$, $p<0,01$. Tabelul 37. Performanța academică a studenților din anul IV în funcție de mediul lor de rezidență în mediul rural sau urban

			Probleme (Repetent, Abandon, Exmatriculat etc.)	Promovat credite	Integralist	Absolvent	
domiciliu _dummy	Urban	Count	1155	997	4855	9441	16448
		% within domiciliu_ dummy	7,0%	6,1%	29,5%	57,4%	100,0%
	Rural	Count	570	332	1753	5283	7938
		% within domiciliu_ dummy	7,2%	4,2%	22,1%	66,6%	100,0%
Total		Count	1725	1329	6608	14724	24386

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

% within domiciliu_ dummy	7,1%	5,4%	27,1%	60,4%	100,0%
---------------------------------	------	------	-------	-------	--------

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	218,372 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	222,815	3	,000
Linear-by-Linear Association	122,243	1	,000
N of Valid Cases	24386		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 432,61.

În ceea ce privește situația generală pentru toate tipurile de universități, există diferențe semnificative privind performanța academică în anul întâi între cei care provin din licee situate în mediul urban față de cei care provin din licee din mediul rural. Comparativ cu studenții care provin din licee din mediul urban, există în anul I un procent mai ridicat de studenți integraliști care au absolvit licee din mediul rural, dar și un procent mai ridicat de studenți din această categorie care au avut probleme. Prin urmare, diferența semnificativă cu privire la performanța academică **în anul I universitar** dintre studenții din licee din mediul rural și cei din licee din mediul urban este dată de **eterogenitatea studenților care au absolvit licee din mediul rural**. Diferența dintre aceste două categorii de studenți nu mai este semnificativă în ceilalți ani universitari, iar o posibilă explicație poate fi dificultatea de adaptare în primul an de studiu a unor studenți din mediul rural la viața de student.

În privința domiciliului, există o relație semnificativă între mediul de proveniență și performanța academică în primii trei ani de studiu, cei care provin din mediul rural performând mai bine. În anul patru, deși nesemnificativă statistic, există tendința ca cei care provin din mediul rural să întâmpine mai multe probleme.

La o privire generală, putem spune că studenții proveniți din mediul rural se descurcă cel puțin la fel de bine ca studenții proveniți din urban. Coroborând acest lucru,

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Însă, cu ponderea foarte scăzută a primilor în numărul total de studenți, este posibil ca această performanță bună a celor din rural să se datoreze faptului că la facultate ajung efectiv cei mai buni dintre ei. Politica publică privind alocarea de locuri speciale pentru studenții proveniți din mediul rural este, însă, una de acces, care pare să fie absolut necesar, astfel încât studenții proveniți de la liceele din rural să aibă șanse reale la educație superioară. Corelat cu datele obținute privind bursele (a se vedea secțiunile următoare), vom vedea că bursa socială este un ajutor real în susținerea studenților din rural în privința performanței academice.

3.3. Interpretarea rezultatelor

În ceea ce privește mediul de rezidență, analiza a vizat categorii de universități în funcție de numărul de ani de studiu aferent ciclului de licență, dar și întreaga bază de date. S-au analizat indicatorii de performanță în funcție de mediul de rezidență sau de proveniența de la licee din mediul urban sau rural.

Performanța academică este corelată cu media de promovare a bacalaureatului pentru toate tipurile de universități. În cazul universităților de inginerie studenții care provin de la licee din mediul rural sau care sunt domiciliați în mediul rural performează mai bine și se confruntă cu mai puține probleme în parcursul academic, spre deosebire de universitățile de medicină unde aceste relații nu sunt semnificative statistic sau față de universitățile comprehensive unde relația este inversată, cei din mediul urban tinzând să performeze mai bine și să întâmpine mai puține probleme. **Analiza agregată pe întreaga bază de date a arătat tendința ca cei care provind de la licee din mediul rural să întâmpine mai multe probleme școlare comparativ cu ceilalți studenți, dar această relație este semnificativă doar în anul întâi de studiu.**

În general, media de promovare a examenului de bacalaureat este un **predictor constant pentru performanța academică**, iar în funcție de tipul universității se adaugă domiciliul, sexul și etnia pentru universitățile de inginerie, etnia și sexul pentru universitățile de medicină, proveniența de la licee din mediul urban versus rural, domiciliul în mediul urban versus rural și anul nașterii pentru universitățile comprehensive. În

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

funcție de tipul de universitate, proveniența de la licee din mediul rural sau domiciliul în mediul rural influențează performanța școlară.

Sunt puține lucruri care pot fi spuse, pe baza datelor RMU, cu privire la impactul politicii de alocare de locuri speciale pentru studenții proveniți de la licee din mediul rural, întrucât nu există date specifice în acest sens. RMU oferă, însă, date foarte utile cu privire la toți studenții proveniți de la licee din mediul rural, care pot da o imagine de ansamblu a problematicei. Ce putem spune este că politica vizează în principal probleme de acces către educația superioară, iar datele RMU confirmă un acces foarte redus al liceenilor din rural la universitate.

3.4. Limitele analizei

Principalele limite ale cercetării sunt legate de zgomotul (*noise*) din datele oferite de platforma RMU. Acest zgomot are două surse principale: desing-ul platformei și modalitatea în care universitățile completează datele în platformă. Vom reveni asupra acestui aspect la secțiunea de recomandări.

Platforma RMU este potențial o sursă foarte bună de date pentru a putea face evaluări ale politicilor publice, în domeniul învățământului superior, dincolo de rolul ei de Registru, de a avea o evidență a studenților. Totuși, asemenea tipuri de date pot deveni sursă de informație care poate induce în eroare (prin rezultate fals pozitive sau fals negative), dacă nu se respectă acuratețea introducerii datelor și posibilitatea prelucrării lor ulterioare (vezi și secțiunea Recomandări). De aceea, datele oferite de acest raport trebuie privite și prin perspectiva acestor limite pe care nu le putem controla (acuratețea datelor introduse de universități în primul rând).

În ceea ce privește mediul de rezidență, există informații foarte bune legate de rezidență, însă în prezent nu există câmpuri speciale în RMU pentru a evidenția proveniența de la un liceu din mediul rural, pentru a putea, în timp, să se evalueze politica ce vizează aceste locuri. Cu toate acestea, datele sunt excelente pentru a oferi o situație de ansamblu privind ponderea studenților proveniți din mediul rural (atât ca domiciliu, cât și

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

ca mediu de rezidență al liceului de unde provin), ceea ce poate oferi, longitudinal, o privire de ansamblu privind ponderea acestor tipuri de studenți pe termen mediu și lung, ca urmare a politicii analizate. Doi ani, însă, sunt insuficienți pentru a putea analiza astfel de date, mai ales că încă nu putem avea acces la mai mult de o cohortă completă pentru 4 ani de studii, la nivelul datelor RMU.

3.5. Recomandări pentru îmbunătățirea platformei RMU

În ceea ce privește școlaritatea:

a. Reconfigurarea numărului de posibilități de înregistrare a școlarității în platformă (în prezent sunt peste 250 de variante posibile, fără a fi structurate în vreun fel), prin adăugarea de variabile (fără a se pierde, deci, din nuanțe) de tip: transfer (cu subtipurile posibile aferente), abandon (cu subtipurile aferente), promovare (cu subtipurile aferente) etc. Deci o structură mai degrabă arborescentă de ranguri, pornind de la distincția promovat, nepromovat, tranferat, cu subtipuri.

b. Recomandăm construirea unei posibilități de descărcare a datelor de tip liniar. Cu alte cuvinte, posibilitatea ca, pe anumite variabile cheie, cum ar fi performanța școlară, bursele, locuri bugetate etc. să poate fi descărcată o bază de date care să ofere o singură intrare pentru un student, cu variabile care să măsoare separat toate aceste detalii pe fiecare an.

c. Recomandăm introducerea unui câmp pentru evaluarea performanței școlare ca medie generală a fiecărui an (necompletată, în caz de nepromovare cu toate creditele luate) și a mediei finale a anilor de studiu.

În ceea ce privește mediul de rezidență:

a. Recomandăm crearea unui câmp special legat de datele privind locurile speciale pentru candidații proveniți din licee din mediul rural (pentru o evaluare coerentă a politicii respective): dacă studentul a intrat pe un astfel de loc (variabilă dihotomică).

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

În sprijinul universităților

- a. Construirea unui document foarte bine structurat, posibil integrat în platformă cu explicații pe fiecare câmp în parte) care să permită unei universități să găsească rapid orice explicație cu privire la completarea datelor. Poate revizuirea explicațiilor punctuale pentru fiecare câmp, pe baza întrebărilor primite de la universități de-a lungul anilor.
- b. Realizarea unor sesiuni de training cu persoane desemnate de universități în vederea unificării modalităților de raportare și a acurateței datelor.
- c. Crearea unor modalități de creștere a conștientizării universităților cu privire la importanța completării corecte a datelor.
- d. Posibilitatea de import automat din documente de tip Excel predefinite, descărcabile din platformă și ulterior reimportate în platformă. Cu alte cuvinte, predefinirea unor exceluri care să fie completate și urcate apoi în platformă.

3.6. Recomandări pentru universități cu privire la completarea datelor

Acuratețea completării

- a. Volumul de muncă pentru introducerea datelor este adesea foarte mare, prin urmare foarte probabil multe universități lasă sarcina în mâna mai multor persoane, prin urmare completarea nu va fi unitară (fiecare persoană completează potențial propria interpretare a modului de introducere a datelor). Prin urmare recomandăm stabilirea unor echipe stabile în timp, care să gestioneze unitar introducerea datelor și eventual găsirea unor modalități de normare a acestui tip de activitate, încât să aibă alocat un timp corespunzător.

- b. Trainingul persoanelor care se ocupă de introducerea datelor

Automatizarea introducerii datelor

- a. Prin realizarea unei fișe introduse automat cu câmpuri specifice

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

b. Prin integrarea bazelor de date din propriile platforme de evidență a școlarității (import ușor, cu evitarea erorilor umane), acolo unde acest lucru nu este deja implementat

c. Prin adaptarea propriilor platforme, încât să ofere datele necesare completării RMU în forma cerută de platformă. Poate că realizarea, la nivel de minister de resort, a unor platforme ce pot fi folosite de universități pentru evidența școlarității, care să importe automat apoi datele în baza RMU ar fi o posibilă soluție de sistem.

4. Raport date obținute din baza de date ANS

Raportul vizează surprinderea aspectelor legate de participarea la educație a celor proveniți din licee localizate în mediul rural. Raportul este realizat în baza datelor colectate de pe Platforma națională de colectare a datelor statistice pentru învățământul superior (ANS*). Datele au fost transmise de către universități începând cu anul academic 2014-2015 și sunt disponibile inclusiv pentru anul 2017-2018, interval de referință și pentru datele analizate în cadrul raportului.

Scopul analizei este de a estima valoarea adăugată a politicii și programelor din domeniul învățământului superior privind locurile speciale dedicate celor care au absolvit liceul în mediul rural. Începând cu anul 2018, Ministerul Educației Naționale a alocat un număr de locuri finanțate de la bugetul de stat (2000 pentru anul academic 2018-2019), special destinate absolvenților cu diplomă de bacalaureat proveniți din licee situate în mediul rural (lista liceelor din mediul rural: <https://www.edu.ro/studii-licen%C8%9Ba>) în vederea asigurării egalității de șanse. Politicile de susținere a celor defavorizați se

*Platforma ANS a fost dezvoltată de Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării (UEFISCDI) în cadrul proiectului "Politici publice fundamentate în Învățământul Superior: o premisă necesară pentru dezvoltarea României", derulat în perioada 2012 – 2014 și co-finanțat din "Fondul Social European" prin Programul Operațional "Dezvoltarea Capacității Administrative" (PODCA). Platforma este folosită de consiliile consultative ale Ministerului Educației în cadrul activităților specifice precum cele privind finanțarea.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

bazează pe diferența în privința resurselor disponibile și a performanțelor elevilor din zonele urbane față de cei din zonele rurale.

4.1. Metodologie

Metoda folosită este analiza secundară a datelor. Datele obținute, pe ani academici, din baza de date ANS au fost reconfigurate și integrate într-o bază de date nouă, pentru ultimii patru ani academici, extrăgând variabilele cheie disponibile cu privire la mediul de rezidență al studenților.

Analiza a fost efectuată pe un număr total de 318315 de studenți pentru anul academic 2014-2015, 342395 pentru anul 2015-2016, 337669 pentru anul 2016-2017 și 406675 pentru anul 2017-2018.

4.2. Analiza datelor

Doar 40 de universități (din 56) au raportat datele privind numărul de studenți din mediul rural, prin urmare doar pentru aceste universități am putut calcula procentul de studenți cu domiciliul în rural raportat la total studenți (Tabelul 39, Figura 1). În medie, 31,8% dintre studenți provin din mediul rural (A.S=16). Universitatea cu cei mai puțin studenți din mediul rural are doar 2,1% studenți din acest mediu de rezidență. Există o universitate care are două treimi studenți din mediul rural.

Tabelul 39. Statistici descriptive despre studenții din mediul rural

Universități	40
Valori lipsă	8
Media	31,8%
Abaterea standard	16,0
Minimum	2,1%
Maximum	67,0%

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

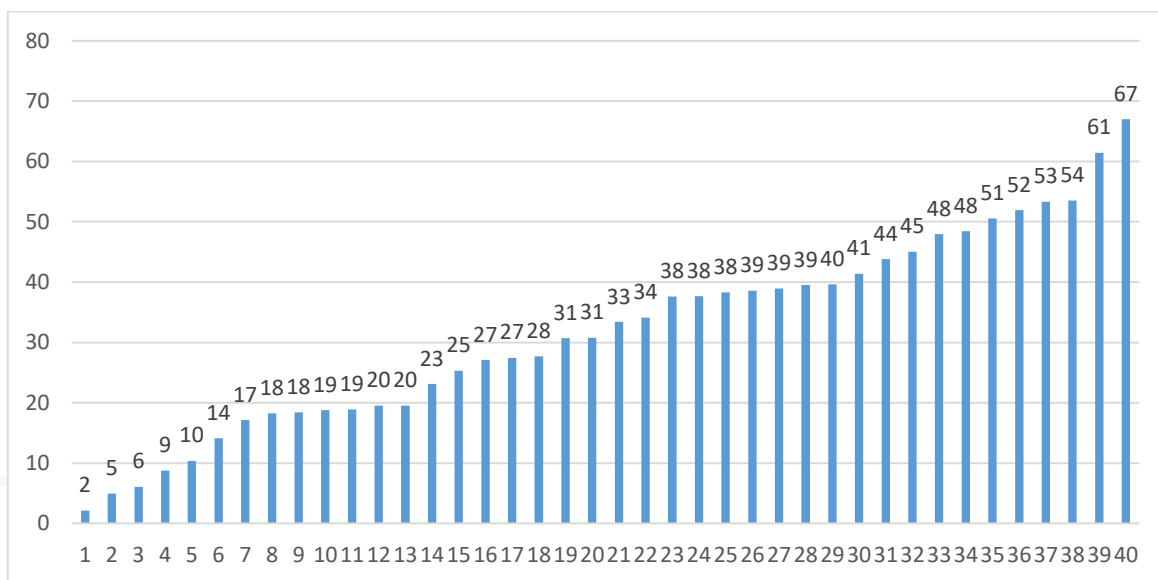

Figura 1. Procent studenți din mediul rural, pe universități (numotare aleatorie)

Pentru asigurarea egalității de șanse, începând cu anul 2018, Ministerul Educației Naționale alocă un număr de locuri finanțate de la bugetul de stat pentru absolvenții liceelor situate în mediul rural. „Strategia pentru modernizarea infrastructurii educaționale 2018-2023” prevede egalitatea de șanse în educație prin reducerea segregării etnice și a discriminării școlare pe baze etnice, de statut social, dizabilități sau alte criterii. Prioritizarea investițiilor pentru infrastructura educațională în 2018-2020 include un set de criterii, printre care și contextul socio-economic și amplasarea urban-rural. Un indicator inclus aici este cererea studenților din mediul rural, care măsoară procentul studenților înscriși în anul întâi în programe de licență, care provin din mediul rural, deoarece reședința în mediul rural este strâns legată de statutul socio-economic, iar studenții din mediul rural provin în general din gospodării sărace (SMIE, 2018). De asemenea, în cadrul „Strategiei naționale pentru învățământ terțiar 2015-2020” este avută în vedere zona rurală, având în vedere că populația rurală are cea mai scăzută rată de participare la educație și formare la diferite niveluri.

4.3. Interpretarea rezultatelor

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Datele obținute din baza ANS oferă o perspectivă contextuală macro importantă: ele ne arată în primul rând o distribuție total inegală a studenților proveniți din mediul rural pe universități, ceea ce pe de o parte se suprapune peste contextul geografic și misiunea universităților respective, pe de altă parte, însă, poate reflecta și eforturi interne ale universităților de a promova ofertele lor educaționale către mediul rural și de a susține candidați provenind din aceste medii.

Aceste date contextuale oferă premise importante pentru a (re)gândi alocarea anuală a locurilor dedicate absolvenților de licee din mediul rural, la nivel de universități. Ele trebuie coroborate cu datele obținute din analiza calitativă, care pot aduce lămuriri suplimentare cu privire la eforturile universităților.

4.4. Limitele cercetării

Așa cum am precizat deja, datele oferite de platforma ANS nu includ informații cu privire la locurile alocate special pentru absolvenții de licee din mediul rural. Această facilitate a fost implementată în platformă, însă numai începând cu anul 2019. Prin urmare, nu se pot trage concluzii cu privire la impactul politicii specifice, însă se pot oferi unele observații contextuale importante.

Modalitatea de raportare, de către universități, este nu de puține ori deficitară (amestecând tipurile de date cerute), prin urmare cantitatea de „zgomot” din date nu trebuie neglijată. Deși am încercat, pe cât posibil, curățarea bazei de date finale, rezultatele trebuie luate cu precauție. De asemenea, lipsesc date pentru anumite universități pentru anumiți ani, ceea ce face dificilă urmărirea coerentă, completă, la nivel de sistem.

În construirea bazei de date folosite în acest raport, am folosit drept reper datele furnizate de o universitate pentru a cros-verifica reconstruirea bazei de date pentru fiecare an universitar, ceea ce presupune eforturi considerabile și reveniri și reverificări foarte multe.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

4.5. Recomandări pentru îmbunătățirea platformei ANS

În ceea ce privește mediul de rezidență

- a. Recomandăm crearea unor câmpuri speciale legat de datele privind concurența pe locurile speciale pentru candidații proveniți din licee din mediul rural (pentru o evaluare coerentă a politicii respective)
- b. Diferențierea între numărul de studenți proveniți din mediul rural (care au adresa de buletin în mediul rural) și studenți absolvenți ai liceelor din mediul rural

În sprijinul universităților

- a. Analizarea întrebărilor primite din partea universităților privind raportarea ANS, pentru a identifica greșelile de raportare cele mai frecvente și revizuirea explicațiilor furnizate pentru construirea acelor câmpuri
- b. Realizarea unor sesiuni de training cu persoane desemnate de universități în vederea unificării modalităților de raportare și a acurateței datelor.
- c. Crearea unor modalități de creștere a conștientizării universităților cu privire la importanța completării corecte a datelor
- d. Posibilitatea de import automat din documente de tip Excel predefinite, descărcabile din platformă și ulterior importate înapoi în platformă.

4.6. Recomandări pentru universități cu privire la completarea datelor (comune cu recomandările RMU)

Acuratețea completării

- a. Trainingul persoanelor care se ocupă de introducerea datelor

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

b. Trimiterea de întrebări specifice și punctuale pentru orice neclarități în modalitatea de completare a datelor către ministerul de resort

Automatizarea introducerii datelor

- a. Prin realizarea unei fișe introduse automat cu câmpuri specifice
- b. Prin integrarea bazelor de date din propriile platforme de evidență a școlarității (import ușor, cu evitarea erorilor umane), acolo acestea nu există deja la nivelul universității
- c. Prin adaptarea propriilor platforme, încât să ofere datele necesare completării ANS în forma cerută de platformă

5. Raport date oferite de universități

Această analiză vizează date suplimentare oferite de un număr de 25 de universități de stat din România, cu privire la bursele sociale, locuri pentru studenți proveniți din licee din mediul rural și abandon. Datele vin în completarea celor deja existente în baze de date precum ANS sau RMU.

5.1. Metodologie

Metoda folosită este chestionarul auto-administrat (Vezi Anexa 1), completat de reprezentanții a 25 de universități din România, cuprinzând indicatori referitori la:

- Caracteristicile populației de studenți (pentru ciclul de licență);
- Abandon școlar;
- Fonduri proprii pentru burse
- Metodologia de acordare a burselor sociale.

Măsurători

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Variabilele cheie din această analiză referitoare la numărul de cereri de burse sociale și de burse sociale propriu-zise, numărul de locuri și de candidați proveniți de la licee din mediul rural sunt măsurate continuu, fiind variabile de tip raport.

5.2. Analiza datelor

Pentru a avea o imagine de ansamblu a acestor date, care completează datele ANS pe palierul lipsă, cel al datelor privitoare la locuri speciale pentru absolvenți ai liceelor din mediul rural, trebuie precizat că numărul universităților cuprinse în analiză este mai puțin de jumătate din numărul celor pentru care am raportat datele ANS, respectiv RMU.

În plus, datele referitoare la numărul de absolvenți de licee din mediul rural nu sunt credibile pentru unele universități datorita valorilor anormale furnizate.. După ce am eliminat datele furnizate de trei astfel de universități, am realizat o analiză descriptivă care arată că **nu există o creștere a numărului mediul de absolvenți de licee din mediul rural** în universitățile rămase în eșantion (Tabelul 40).

Tabelul 40. Evoluția numărului de absolvenți de licee din mediul rural

		2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020
N	Valid	17	18	18	21	21
	Missing	9	8	8	5	5
Media		55	56	53	55	58
Abaterea standard		69	64	59	56	57
Minimum		0	0	0	0	0
Maximum		199	192	174	168	207

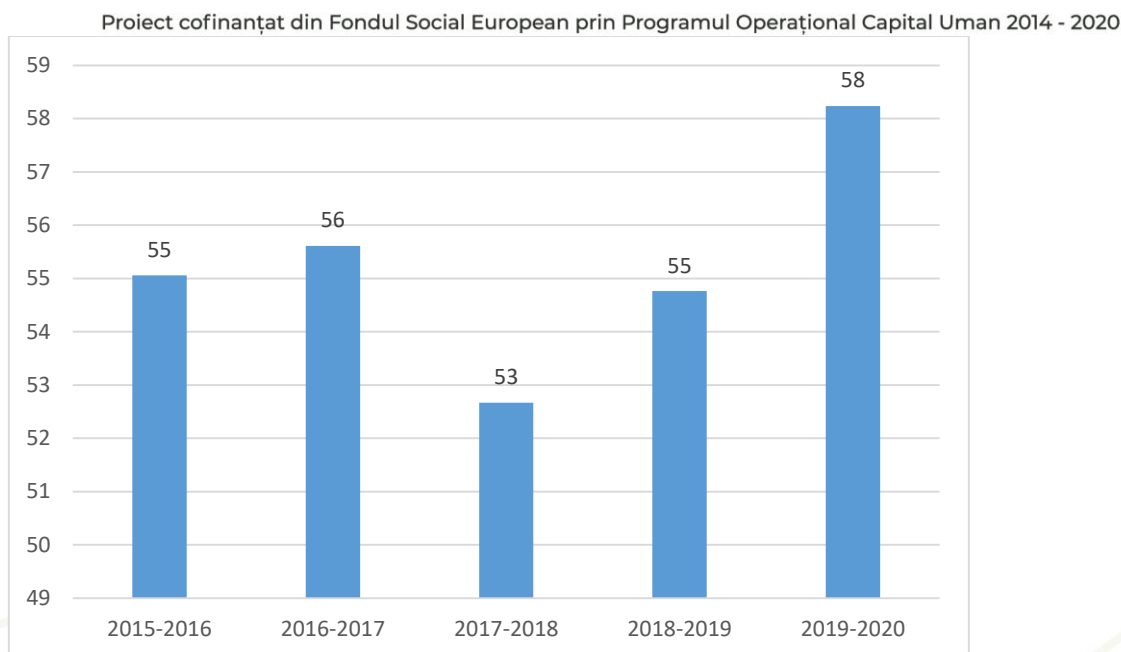

Figura 2. Evoluția medie a numărului de absolvenți de licee din mediul rural

Sunt universități unde există o concurență relativ ridicată la admiterea pentru locuri de la buget pentru studenții absolvenți de licee din mediul rural (Tabelul 41). Putem observa că a crescut concurența pentru aceste locuri de la bugetul de stat de la 85% (în primul an pentru care existau asemenea locuri) la 96% (pentru al doilea an). **Există o universitate în domeniul artistic unde nu au fost concurenți pentru astfel de locuri subvenționate de stat.**

Tabelul 41. Concurența la admitere pentru locurile subvenționate de la buget pentru absolvenții de licee din mediul rural (studenți pe loc)

		2018-2019	2019-2020
N	Valid	24	25
	Missing	2	1
Media		,85	,96
Abaterea standard		,47	,49
Minimum		,00	,00
Maximum		1,55	2,00

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

În general, se poate observa că există o concurență medie subunitară, cu o concurență maximă înregistrată în al doilea an de 2 pe loc.

5.3. Interpretarea rezultatelor

Datele obținute din chestionarele completate de universități trebuie interpretate în logica în care au fost gândite, anume de a oferi date suplimentare față de ceea ce universitățile completează deja în baza ANS. De asemenea, această analiză cantitativă descriptivă (numărul de cazuri fiind foarte mic, este irrelevant să facem analize statistice mai complicate) trebuie completată cu (sau reinterpretată în baza a) datele calitative oferite de universități. Aceste date pot servi la o înțelegere a rapoartelor de analiză a datelor din ANS și RMU.

În ceea ce privește distribuția studenților proveniți din mediul rural, există date absolute (nu procentuale), care arată o constantă a acestora de-a lungul timpului (nu există vreo diferență notabilă pentru ultimii doi ani). În ceea ce privește locurile speciale pentru absolvenții proveniți de la licee din mediul rural, se observă o ușoară creștere a concurenței în al doilea ani de existență a politicii specifice, pentru ceva mai mult de jumătate dintre universitățile din eșantion, concurența fiind deja supraunitară. Evoluția pe termen lung trebuie urmărită pentru a vedea nu doar în ce măsură aceste locuri se ocupă, dar și care este impactul acestui tip de politică asupra traseului ulterior al celor care beneficiază de ea.

5.4. Limitele cercetării

Remarcăm și apreciem în mod special disponibilitatea universităților de a completa pe bază de voluntariat o asemenea bază de date, mai ales în contextul în care anul universitățile au de completat date în baze diferite, pe platforme diferite, în formare diferite. Totuși, datele obținute de la universități sunt nu de puține ori necredibile, pe anumite

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

palier. Ca o recomandare generală, credem că o campanie de conștientizare a necesității de completare corecte, unitare și complete a datelor de către universități este absolut necesară, pentru a le putea folosi în mod credibil la analize de sistem.

6. Raport date obținute din interviurile în profunzime

Cercetarea cantitativă care a constatat în analiza statistică a datelor de la RMU, ANS sau rezultate din chestionarul completat de către 25 de universități a fost dublată de o cercetare calitativă pe bază de interviu în profunzime. Dincolo de ce "spun" cifrele, ne-am propus să aflăm ce spun beneficiarii acestor politici publice și să cunoaștem opiniile și măsurile luate de universități / facultăți pentru creșterea accesului absolvenților de liceu din mediul rural la învățământul universitar.

6.1. Metodologie

Cercetarea pe bază de interviuri în profunzime a fost derulată în opt universități din România în perioada decembrie 2019-februarie 2020. Persoanele intervievate au fost studenți beneficiari ai politicii publice privind acordarea de locuri speciale pentru absolvenții de licee din mediul rural și persoane din conducerea universităților, și anume prorectori și prodecani care au printre atribuții responsabilități legate de dimensiunea socială și problemele studențești.

Grila de interviu utilizată în cazul studenților (Anexa 2) a abordat teme precum: caracteristici socio-educaționale, aspecte privind decizia de a urma studii universitare și alegerea domeniului/ programului de studii, aspecte referitoare la informarea în legătură cu măsura de politică publică privind acordarea de locuri speciale pentru absolvenții de licee din mediul rural, percepția cu privire la efectul măsurii de politică publică, proiecția parcursului educațional și profesional.

Grila de interviu utilizată în cazul persoanelor din conducerea universităților (Anexa 3) a abordat teme precum: aspecte privind modalitățile de promovare a ofertei universitare pentru atragerea de potențiali studenți, abordarea privind promovarea și implementarea

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

măsurilor de sprijin pentru studenți (inclusiv măsura referitoare la acordarea de locuri speciale pentru absolvenții de licee din mediul rural), percepția cu privire la efectul măsurilor de sprijin pentru studenți, proiecția parcursului educațional și profesional al studenților care beneficiază de aceste măsuri.

Procesul de prelucrare a datelor de tip calitativ colectate a permis identificarea unor elemente cheie care au semnificație în discursul participanților (studenți și reprezentanți ai universităților) și care dau posibilitatea de formula răspunsuri la întrebările de cercetare asumate în cadrul studiului. Aceste elemente cheie, raportate la întrebările de cercetare, sunt:

- *Caracteristici structurale ale populației potențialilor beneficiari* care pot influența rezultatele măsurii de politică publică (număr; nivel de pregătire școlară; nivel de promovabilitate a examenului de bacalaureat; nivel de motivație pentru a continua studiile prin accesarea învățământului superior, capacitatea de a se susține – pe cont propriu sau cu ajutorul familiei, din punct de vedere economic în alt mediu decât cel de proveniență; capacitatea de integrare socială în mediul universitar);
- *Informarea potențialilor beneficiari* ai măsurii de politică publică privind locurile speciale pentru absolvenții de licee din mediul rural cu privire la această facilitare (accesul la informație, gradul de informare, momentul informării, completitudinea și corectitudinea informațiilor deținute);
- *Factorii care intervin în luarea deciziei de a urma studii universitare/ de a alege un anumit domeniu de studiu/ de a urma o anumită facultate* (media obținută la bacalaureat; situația financiară și socială a persoanei; probabilitatea de a obține un loc la buget/ la taxă; alte măsuri de sprijin oferite de sistemul de învățământ superior – între care se încadrează și măsura privind locurile speciale pentru absolvenții de licee din mediul rural);
- *Factorii care intervin în influențarea remanenței și finalizării cu succes/ abandonului studiilor superioare* (situația școlară a studenților beneficiari – medie, credite transferabile, capacitatea de a menține/ obține un loc la buget;

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

situația financiară și socială a persoanei; percepția de identificare sau nu cu domeniul/ programul de studii accesat);

- *Abordările folosite de universități în ceea ce privește promovarea și implementarea măsurii de politică publică (un accent mai mare sau mai mic pus pe evidențierea acestei măsuri, în funcție de strategiile de promovare ale universităților, bazinul de recrutare a potențialilor candidați, profilul dominant al candidaților atrași de programele de studii oferite de universități);*
- *Măsurile de acompaniere și sprijin pentru integrarea studenților beneficiari de locuri speciale în învățământul superior asigurate de universități (sprijin financiar sau de altă natură oferit de universități).*

6.2. Analiza datelor

6.2.1. Constrângeri structurale în implementarea măsurii de politică publică

Din datele de tip calitativ culese la nivelul universităților participante la studiu, reies mai multe abordări utilizate de către acestea în procesul de implementare a măsurii de politică publică privind acordarea de locuri speciale la nivelul programelor de studii pentru absolvenții de licee din mediul rural.

Pe de o parte, **abordările diferențiate ale universităților derivă din constrângeri structurale privitoare la bazinul de recrutare a potențialilor studenți.** Deși multe dintre universitățile participante au un procentaj semnificativ de studenți care provin din mediul rural, numărul celor care sunt absolvenți de licee din mediul rural și care pot, astfel, ocupa un loc special destinat în acest scop, este redus. Acest fenomen are mai multe cauze, așa cum reiese din discuțiile avute la nivelul universităților. Cel mai adesea, sunt invocate două cauze principale: în primul rând, faptul că *numărul liceelor din mediul rural este redus* și urmează o tendință de scădere în prezent la nivelul regiunilor din care universitățile analizate reușesc să atragă studenți; apoi, faptul că se constată că *absolvenții din licee din mediul rural ajung în mai mică măsură să se înscrie la admiterea în învățământul superior* comparativ cu persoanele din mediul rural (deci cu background

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020
similar în ceea ce privește studiile primare și gimnaziale) care au urmat clasele IX – XII/ XIII în unități de învățământ din mediul urban.

Această constatare este explicată, la rândul său, prin două elemente principale. Pe de o parte, promovabilitatea la bacalaureat pare să fie o cauză importantă: atât faptul că *rata de promovare a examenului de bacalaureat la nivelul liceelor din mediul rural este mai mică* decât rata de promovare a examenului de bacalaureat la nivelul liceelor din mediul urban, cât și faptul că absolvenții de licee din mediul rural au medii mai mici la bacalaureat decât contracandidații lor la admiterea în învățământul superior contribuie la accesul redus la învățământ terțiar. Or, acest lucru (în condițiile în care foarte puțini potențiali candidați cunosc oportunitatea oferită prin locurile speciale), îi determină să nici nu mai încerce să acceseze învățământul superior, pornind de la premisa că oricum nu vor avea succes, și având în același timp temerea de a nu se putea autosuține la studii în privința relocării și a traiului în mediul urban. Astfel, prin locurile speciale „*li se oferă o șansă în plus, având în vedere că este concurență. Dacă au medie mai mică la bac, au locul acela special rezervat și sunt mai interesați să aplice la facultate pentru că li se pare că au o șansă în plus. Majoritatea spun: nu mai dau la facultate, că am notă mică la bac, ce sens are...*” (student beneficiar al măsurii de politică publică, din cadrul uneia dintre universitățile participante la studiu).

Pe de altă parte, o cauză a accesului limitat se referă la *modul de structurare a profilelor de studii în licee*: pe modelul liceelor din mediul urban, se observă și la liceele din mediul rural o tendință de introducere a profilelor teoretice (de exemplu matematică – informatică) care induc obligativitatea de a susține examenul de bacalaureat la matematica de tip M1 – cel mai avansat nivel. Ca urmare a faptului că unitățile de învățământ din mediul rural nu au posibilitatea de a susține un nivel suficient de pregătire (din constrângeri legate de imposibilitatea de a atrage resurse umane suficiente și pregătite sau de altă natură), la finalul studiilor preuniversitare, absolvenții nu se simt pregătiți să încerce să acceseze studiile universitare. Acest aspect produce distorsiuni și în procesul de înscriere la facultate: „(...) *determinarea elevilor din acele licee e scăzută; toți au creat aceste sisteme teoretice, matematică-informatică, științele naturii și au ajuns*

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

să dea acel bac de tip unu, unde poate că matematica e puțin mai dificilă și au dificultăți. În unele zone, elevii buni, fiindu-le teamă de acest bacalaureat de tip unu, nu s-au dus la specializarea de mate-info, ci au avut ca primă opțiune științele naturii sau filologie, ca să evite proba de matematică. Ei sunt elevi buni, prin urmare cei cu medii mai mici au fost repartizați de calculator la matematică-informatică, deci șansele lor au fost anulate. Poate că ar trebui direcționați în raport cu ceea ce le place să facă pentru că ajungem ca un copil cu media 7 să nu poată lua bacalaureatul. Trebuie dată o șansă tuturor.” (reprezentant al uneia dintre universitățile participante la studiu).

6.2.2. Posibile efecte ale politicii publice asupra abandonului școlar

Ținând cont de condițiile prezentate mai sus, la nivelul universităților analizate s-au conturat două abordări principale în ceea ce privește implementarea măsurilor politicii publice privind locurile speciale pentru absolvenții de licee din mediul rural.

Există, în primul rând, o tendință de a nu scoate în evidență această măsură la momentul promovării ofertei universitare, ci a o utiliza pentru a echilibra rezultatele admiterii, propunând candidaților eligibili să fie încadrați pe aceste locuri speciale, pentru a putea totodată degreva într-o anumită măsură concurența crescută pe celelalte locuri bugetate de la stat (abordare utilizată de majoritatea universităților participante la analiză). O măsură în contrapondere pare să fie agreată de alte universități: *a pune accentul pe promovarea acestei oportunități în rândul elevilor și potențialilor candidați absolvenți de licee din mediul rural* (abordare utilizată de puține dintre universitățile participante la analiză).

În acest context, **sunt puțini beneficiari direcți ai măsurii care, în momentul luării deciziei de a accesa învățământul superior, au avut informații cu privire la această oportunitate.** Astfel, *foarte puțini știau de oportunitate înainte de admitere* - doar în cazul uneia dintre universitățile analizate s-a promovat mai intens acest aspect, iar alți câțiva candidați au știut de la un profesor din liceu/ prieteni/ rude. Din acest motiv, doar în cazul unora dintre beneficiarii cu care s-a discutat, această facilitate a contat în luarea deciziei de a urma studii superioare. *Majoritatea beneficiarilor au aflat în ziua înscrierii la*

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

admiterea la studii superioare sau înaintea afișării rezultatelor admiterii, când au fost contactați pentru a li se propune ocuparea unui loc special. Prin urmare, se poate concluziona că în cazul lor decizia de a accede la învățământul superior nu a fost influențată de această facilitate.

În ceea ce privește modul în care această măsură de politică publică poate contribui la *reducerea abandonului studiilor universitare*, este relevantă imaginea de ansamblu a factorilor care conduc la luarea deciziei de a abandona studiile. Factorii abandonului studiilor identificați de universitățile participante la analiză sunt de naturi diferite.

Un prim factor foarte important în potențialul de abandon, se referă la situația socio-economică precară a unei părți a studenților și a familiilor acestora (fapt confirmat și de numărul ridicat al cererilor de bursă socială), ceea ce implică dificultăți în a-și acoperi cheltuielile curente în timpul studiilor. Studenții în această situație fie revin în familie, în localitatea de proveniență, renunțând la studii, fie pleacă să muncească în străinătate, renunțând la studii, fie se angajează pentru a se putea întreține în localitatea în care studiază, în unele cazuri nemaieșuind să facă față și locului de muncă și studiilor, având ca rezultat abandonul studiilor.

Un al doilea factor identificat este insatisfacția unei părți a studenților cu privire la alegerea făcută în ceea ce privește domeniul/ programul de studiu, la rândul său generată de mai multe aspecte. În primul rând se remarcă o insuficiență a activităților de consiliere și orientare în carieră a elevilor în ultimii ani de liceu (elevii nu sunt consiliați suficient pentru a-și identifica înclinațiile, competențele, așteptările și scopul cu privire la ce anume le-ar plăcea să lucreze astfel încât să poată lua o decizie mai bine informată cu privire la traseul lor educațional și profesional). Apoi, informarea cu privire la ceea ce presupune domeniul/ programul de studiu este insuficientă (o parte din studenți realizează în timpul studiilor că la momentul deciziei au avut o percepție eronată despre conținutul și specificitățile domeniului/ programului de studiu ales și că acesta nu li se potrivește; de asemenea, pentru o parte a studenților alegerea/ decizia de a urma un anumit program de studiu a fost făcută în baza unor considerente care nu au legătura cu elementele de

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

conținut, ci a unor criterii ce țin de aprecierea subiectivă a „șanselor de a fi admis/ă”, numărul de locuri la buget, numărul total al locurilor scoase la concurs – ajungând astfel la programul de studiu „variantă de rezervă” sau la cel la care au considerat că au șanse mai mari de a fi admiși și nu la cel dorit). Un al treilea motiv ține de informarea insuficientă cu privire la perspectivele profesionale asociate domeniului/ programului de studiu și temerea cu privire la dificultatea obținerii unui loc de muncă satisfăcător după absolvire (temere accentuată de lipsa disciplinelor de specialitate/ practice în special pe parcursul anului I de studiu – an în care studenții sunt mai vulnerabili în privința abandonului; astfel, disciplinele fundamentale din primul an de studiu, deși necesare, nu oferă satisfacția imediată a „contactului cu domeniul”). În fine, există o discrepanță între nivelul așteptat și nivelul perceput în ceea ce privește calitatea activităților de învățare și evaluare, a facilităților studentești, a resurselor și spațiilor de învățare, a serviciilor sociale și a celorlalte servicii și oportunități puse la dispoziție studenților de către universități.

Un alt factor important care poate duce la abandon se referă la performanțele academice precare, în cazul unei părți a studenților, în acest sens evidențiindu-se în mod special următoarele situații. În anul I, adesea, în această situație se regăsesc studenți care și la examenul de bacalaureat au avut performanțe mai scăzute, deci care au un istoric de performanțe școlare scăzute. Mulți dintre studenții proveniți din mediul rural sunt într-o astfel de situație. Există o situație particulară a unei părți a studenților care, deși nu au fost presați de precaritate financiară, s-au angajat în timpul studiilor pentru a avea un venit suplimentar, iar cu timpul au ajuns să aibă performanțe academice insuficiente pentru a promova, deoarece fie au ajuns să se simtă înstrăinați de mediul universitar și inhibați de decalajul la care au ajuns în privința studiilor, percependu-l ca fiind insurmontabil, fie satisfacția adusă de venitul suplimentar a fost mai puternică decât satisfacția mai îndepărtată a eventualei absolviri a studiilor, punând astfel pe primul loc locul de muncă și neacordând timp suficient studiilor astfel încât să promoveze.

Un alt factor legat de abandon se referă la *probleme de integrare socială* în mediul universitar, amplificate, în unele cazuri, de precaritatea financiară, de sprijinul familial

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

redus sau de distanțarea fizică de familie (în acest context, sentimentul de non-apartenență la grupurile formate, relațiile sociale nesatisfăcătoare cu colegii și/ sau profesorii pot crea, în unele cazuri, anxietate, inhibare și retragere în sine, catalizând abandonul studiilor).

În plus, se discută și un tip de *insuficiență în raport cu nevoia a activităților de sprijin pe care le desfășoară universitățile* pentru a preveni abandonul (programe remediale, activități de facilitare a integrării sociale, consiliere și orientare în carieră, tutoriat și îndrumare, sprijin financiar etc.).

Nu în ultimul rând, vorbim și de o *insuficiență în raport cu nevoia a măsurilor de politici publice* cu impact semnificativ asupra riscului de abandon (burse sociale, locuri speciale, alte stimulente, linii de finanțare periodice pentru proiecte care să prevină abandonul studiilor).

Ținând cont de diversitatea elementelor care pot influența abandonul studiilor universitare, este important de subliniat că, **din perspectiva politicilor naționale cu impact asupra abandonului, măsura privind locurile speciale pentru absolvenții de licee din mediul rural are potențialul de a contribui la reducerea abandonului.** Totuși, impactul său în această direcție nu poate fi cuantificat în acest moment, fiind abia al doilea an universitar în care se aplică, iar situația de abandon fiind mai greu de determinat în cazul acestor locuri.

6.2.3. Măsuri complementare aplicate de către universități în sprijinul studenților care se confruntă cu dificultăți de integrare în sistemul de învățământ superior

Toate universitățile participante la studiu au prezentat una sau mai multe modalități complementare de sprijin pe care le utilizează pentru studenții care se confruntă cu dificultăți socio-economice sau de integrare în mediul universitar, printre care, adesea se regăsesc și studenții absolvenți de licee din mediul rural. Aceste tipuri de măsuri vizează reducerea abandonului școlar, putând influența (potența) impactul unor politici publice, precum cea de alocare de locuri speciale pentru studenții proveniți de la licee din mediul rural. Măsurile prezentate au fost următoarele: oferirea de *gratuitate la cazarea la cămin* și a unui număr de *tichete de masă* utilizabile la cantina universitară pentru anul I de studiu

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

pentru studenții absolvenți de licee din mediul rural (una dintre universitățile analizate); oferirea de *reduceri ale taxelor de școlarizare, tarifului de cazare în cămin, tarifului hranei la cantină*, pentru studenții cu dificultăți socio-economice sau provenind din medii dezavantajate economic (o parte din universitățile analizate); oferirea de *burse suplimentare din veniturile proprii* ale universității (toate universitățile analizate – într-o măsură mai mică sau mai mare); facilitarea obținerii unor *burse private din partea potențialilor angajatori* (majoritatea universităților analizate); *sistem de pregătire remedial* pentru a preîntâmpina abandonul (testarea la începutul anului I cu privire la anumite competențe cheie, urmată de cursuri menite să compenseze lacunele) (una dintre universitățile analizate); *sprijin și îndrumare prin intermediul activităților organizațiilor studențești* (majoritatea universităților analizate); *concentrarea orarului* activităților didactice doar în anumite zile ale săptămânii pentru a veni în sprijinul studenților care fac naveta, pentru grupele formate din acest tip de studenți (una dintre universitățile analizate); *implementarea de proiecte ROSE pentru reducerea abandonului* la nivelul anului I de studii (majoritatea universităților analizate); *implementarea de proiecte țintite către creșterea echității/ incluziunii* în rândul studenților, care au inclus activități precum: formare pentru adaptarea activității didactice și administrative la nevoile studenților în risc de excluziune socială (pentru cadrele didactice și cadrele didactice auxiliare); formare privind succesul educațional (pentru studenții în risc de excluziune socială); - formare pentru adaptarea activității la nevoile studenților în risc de excluziune socială (pentru consilierii în carieră); adaptarea procedurilor și regulamentului de monitorizare și stimulare a accesului studenților în risc de excluziune socială la oportunitățile educaționale și profesionale oferite de universitate; workshop-uri privind managementul carierei pentru studenți, inclusiv pregătire pentru interviuri cu angajatori; consiliere și orientare în carieră pentru elevi de liceu din localități cu mai puțin de 10 000 de locuitori (una dintre universitățile analizate).

Cu toate acestea, s-a subliniat în mai multe rânduri că măsurile complementare pe care universitățile reusesc să le aplice nu pot acoperi întreg spectrul de nevoi al absolvenților de licee din mediul rural care se orientează către învățământul superior, în

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

special, și al studenților care sunt în risc de abandon al studiilor universitare, în general: „Cred că, pentru o anumită categorie de absolvenți de licee din mediul rural, ar fi necesare programe de incluziune academică și socială, asta pentru a reduce riscul de abandon academic pe termen mediu, până la finalizarea studiilor de licență, din diverse motive, inadaptare la rigoriile din învățământul universitar, sau chiar dificultăți de conectare la rețele sociale de suport. Mulți dintre ei vin complexați și leagă foarte greu relații semnificative cu cei de vârsta lor.” (reprezentant al uneia dintre universitățile participante la studiu).

6.3. Interpretarea rezultatelor

Datele cercetării calitative pe bază de interviu în profunzime arată aspectele care trebuie îmbunătățite pentru ca tot mai mulți absolvenți de liceu din mediul rural să continue studiile la nivel universitar. Aceste date nu se referă însă și la creșterea șanselor ca elevii de liceu din mediul rural să absolve bacalaureatul, deci să fie eligibili pentru continuarea studiilor la nivel terțiar.

În ceea ce privește motivațiile alegerii facultății și a programului de studii de către studenții care au absolvit licee din mediul rural nu se poate vorbi despre un rol determinant al locurilor speciale în luarea deciziei de a urma studii superioare. Acest lucru este cauzat de nivelul foarte redus de informare cu privire la această posibilitate a potențialilor candidați înainte de momentul înscrierii la admitere. Astfel, în această privință, **măsura de politică publică nu și-a atins încă scopul de a motiva potențialii candidați să urmeze studii superioare** și, prin urmare, de a crește accesul acestora la învățământul superior. Din datele culese, se estimează însă că o mai bună informare a potențialilor candidați încă din timpul studiilor liceale ar avea potențialul să-i determine să acceadă în număr mai mare în învățământul superior.

Tot din motivul nivelului foarte redus de informare a potențialilor candidați cu privire la această oportunitate, **nu reiese încă impactul real al măsurii asupra alegerii domeniului de studiu sau a facultății.** Cu toate acestea, există semnale că ar putea avea un impact, dat fiind faptul că, în rândul studenților beneficiari, în unele cazuri s-a

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

exprimat ideea că, dacă ar fi avut cunoștință de aceste locuri speciale și de avantajele pe care le presupun, fiind în situația de a alege între două programe de studii – unul la care să fi reușit să obțină un astfel de loc și unul la care să nu fi reușit să obțină un astfel de loc, ar fi optat pentru cel la care ar fi obținut un loc special.

Dat fiind faptul că majoritatea beneficiarilor intervievați nu luaseră decizia de a urma studii superioare având cunoștință de această facilitate, continuarea studiilor și determinarea de a finaliza studiile nu au depins, cel puțin inițial, de existența locurilor speciale. Cu toate acestea, majoritatea beneficiarilor, deși afirmă că ar fi depus oricum toate eforturile necesare pentru a parcurge și finaliza studiile universitare, **consideră că aceste locuri le oferă un confort psihologic și o motivație adițională de a persevera și de a-și duce la bun sfârșit studiile.**

În ceea ce privește decizia studenților de a se angaja sau a nu se angaja în timpul studiilor universitare, măsura de politică publică privind locurile speciale pentru absolvenții de licee din mediul rural nu pare să aibă o influență semnificativă. Factorii determinanți în aceeaș privință invocați cel mai adesea sunt, pe lângă situația socio-economică, anul de studiu (cea mai mare parte a studenților participanți la studiu au afirmat că evită să se angajeze în anul I de studii universitare de licență, pentru că este un an de acomodare, în care încearcă să de integreze într-un mediu nou și să se concentreze pe studii pentru a putea face față cerințelor, pe care le percep în mod semnificativ ca fiind diferite față de cele ale profesorilor din liceu), cât și domeniul de studii universitare. Astfel, sunt domenii în care studenții nu reușesc să țină pasul cu studiile și să se și angajeze (de exemplu medicina), domenii ai căror absolvenți sunt foarte căutați pe piața muncii, fiind recrutați încă din studenție – în general începând cu anul al II-lea (de exemplu, domeniile automatică, calculatoare, tehnologia informației) sau domenii în care studenții pot echilibra mai ușor timpul alocat studiului și cel alocat muncii – cu sacrificii și compromisuri de ambele părți, și în care cazul căruia locul de muncă este sau nu în domeniul studiilor universitare.

În ceea ce privește performanța academică a studenților beneficiari (prezență la cursuri/ obținerea creditelor / rezultate la examene), **măsura de politică publică**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

privind locurile speciale pentru absolvenții de licee din mediul rural de asemenea nu pare să aibă o influență semnificativă. Din datele analizate, atât studenții beneficiari, cât și reprezentanții universităților (cadre didactice la rândul lor) nu au considerat că studenții beneficiari au performanțe academice în mod semnificativ mai ridicate sau mai slabe comparativ cu cele ale colegilor lor.

Din cauza asimetriei informaționale, unii dintre ei se tem de concurența pe aceste locuri speciale, considerând că ar fi mai mare decât concurența pe locurile obișnuite, idee care s-a dovedit a fi falsă: în urma analizei derulate, majoritatea universităților analizate au avut o concurență la admitere la toate specializările pe locurile destinate absolvenților din licee din mediul rural (numărul de studenți candidați/ numărul total de locuri scoase la concurs) mai mică decât concurența la admitere la toate specializările (numărul de studenți candidați/ numărul total de locuri scoase la concurs), excepție făcând câteva universități la care concurența la admitere este subunitară, nereușind să-și ocupe toate locurile alocate.

O altă problemă cu care se confruntă beneficiarii politicii, dar generată de factori care nu țin de politica publică, se referă la dificultățile de integrare socială în mediul studentesc. Conducerea universităților de asemenea încearcă să găsească soluții pentru a facilita procesul de integrare pentru studenții beneficiari.

Percepția studenților cu privire la utilitatea politicii este una pozitivă. În ceea ce privește **eficiența măsurii de politică privind locurile speciale pentru absolvenții de liceu din mediul rural, aceasta nu este percepută foarte clar în viziunea beneficiarilor**, cel puțin pentru moment. Conducerea universităților o consideră de asemenea ca fiind o măsură utilă, care probabil își va dovedi eficiența în timp, după ce va ajunge la fie cunoscută de un spectru mult mai larg de potențiali beneficiari, printr-o informare sistematică din partea instituțiilor centrale și prin intermediul cadrelor didactice din liceele din mediul rural.

Majoritatea beneficiarilor măsurii de politică privind locurile speciale pentru absolvenții de liceu din mediul rural care au participat la discuții au afirmat că doresc să se angajeze după absolvirea studiilor de licență și, în paralel, să urmeze și un program

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

de masterat. Totuși, nu ar trebui pierdut din vedere faptul că majoritatea participanților erau în anul I sau al II-lea, existând o posibilitate considerabilă ca planurile lor de viitor să sufere modificări până la momentul absolvirii.

Măsurile propuse pentru îmbunătățirea impactului politicii privind locurile speciale au vizat în special:

- creșterea nivelului de informare cu privire la această măsură a potențialilor beneficiari;
- introducerea de burse speciale pentru beneficiarii de locuri speciale;
- urmărirea studenților admiși pe locurile speciale de-a lungul anilor de studii, din punctul de vedere al: performanței școlare, riscului de abandon, integrării sociale;
- derularea, la nivelul universităților, a unui pachet integrat de sesiuni de îndrumare și consiliere pentru facilitarea integrării sociale în mediul universitar a beneficiarilor de locuri speciale.

În final putem spune că este nevoie de o mai bună informare a elevilor de liceu cu privire la șansele de a candida pentru locurile speciale destinate lor. Unii studenți intervievați au afirmat că nu aveau cunoștințe despre această oportunitate decât în momentul înscrierii la studiile universitare de licență. Este necesară realizarea unei campanii de informare în liceele din mediul rural de către conducerea liceelor și de către universități. Elevii trebuie informați inclusiv despre burse sociale și bursele de studiu, eventual de posibilitatea de cumulare a lor. În consecință, pe parcursul perioadei dinaintea admiterii este nevoie de informarea adecvată, completă și diversificată, consilierea și acompanierea candidaților. Pentru a spori gradul de acces al potențialilor candidați este nevoie ca informarea să se deruleze inclusiv prin intermediul unor parteneriate între instituțiile de învățământ superior și unitățile de învățământ preuniversitar din mediul rural sau prin cooptarea cadrelor didactice din unitățile de învățământ din mediul rural.

Pentru a crește șansa absolvirii studiilor de licență în rândul studenților absolvenți de licee din mediul rural, este nevoie de sprijinirea acestora pentru integrarea lor în sistemul de învățământ superior. Centrele de consiliere și orientare în carieră și

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

organizațiile studentești pot juca un rol important în acest demers. Pe parcursul perioadei de studii trebuie să aibă loc monitorizarea, îndrumarea, consilierea și aplicarea măsurilor de acompaniere a studenților astfel încât aceștia să-și mențină statutul de integraliști și să-și finalizeze studiile, respectând în același timp tratamentul egal în promovarea tuturor formelor de examinare. Pentru a fi atractive și motivante, măsurile de acompaniere trebuie, pe de o parte, să vizeze obținerea performanței în procesul de studii, iar pe de altă parte să garanteze un venit constant decent (cum ar fi alocarea de burse preferențiale, indemnizații pentru activități derulate în beneficiul comunității universitare ș.a.).

6.4. Limitele cercetării

Limitele cercetării sunt în primul rând legate de limitele cercetării calitative pe bază de interviu în profunzime: datele rezultate în urma cercetării nu pot fi generalizate la nivelul învățământului universitar de stat din România. În plus, desfășurarea interviurilor doar în 8 universități reduce în plus capacitatea de generalizare. De asemenea, efectele și experiența punerii în practică a acestei măsuri de politică publică de creștere a accesului absolvenților de liceu la învățământul superior au fost evaluate doar pentru cei doi ani de implementare, prin urmare doar pentru două generații de studenți.

7. Concluzii și recomandări

Rezultatele cumulate ale celor 4 etape de cercetare pentru estimarea impactului politicii publice privind alocarea de locuri speciale dedicate absolvenților de licee din mediul rural arată o imagine complexă a situației la nivelul învățământului terțiar. Câteva lucruri merită punctate, înainte de a trage concluzii generale.

În cadrul analizei datelor în baza *Registrului Matricol Unic* s-au urmărit indicatorii de performanță în funcție de mediul de rezidență sau de proveniența de la licee din mediul urban sau rural, atât pe categorii de universități (universități politehnice, de medicină,

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

comprehensive), cât și agregat. Performanța academică este corelată cu media de promovare a bacalaureatului pentru toate tipurile de universități analizate. Dacă în cazul universităților de inginerie studenții absolvenți de licee din mediul rural sau domiciliați în mediul rural performează mai bine și se confruntă cu mai puține probleme în parcursul academic, în cadrul universităților de medicină aceste aspecte nu se mai verifică. În ceea ce privește universitățile comprehensive, studenții din mediul urban tind să performeze mai bine și să întâmpine mai puține probleme comparativ cu cei din mediul rural, atât în ceea ce privește liceul absolvit, cât și domiciliul. La nivel agregat, studenții de anul întâi care provin de la licee din mediul rural tind să întâmpine mai multe probleme școlare comparativ cu ceilalți studenți, dar acest aspect nu mai este semnificativ pentru restul anilor de studiu, fiind mai mult legat de tranziția de la sistemul secundar superior la învățământul terțiar.

În ansamblu, performanța academică a studenților este prezisă de media de promovare a examenului de bacalaureat în cazul tuturor tipurilor de universități. În cazul universităților de inginerie, prezic performanța școlară și variabile precum domiciliul, sexul sau etnia, în cazul universităților de medicină, pe lângă media de bacalaureat se adaugă etnia și sexul ca predictor ai performanței, iar pentru universitățile comprehensive, domiciliul în mediul urban versus rural și anul nașterii influențează performanța școlară. Per total, proveniența din mediul rural sau absolvirea unui liceu situat în mediul rural generează diferențe la nivelul performanței academice în funcție de tipul de universitate. Astfel, politica alocării de locuri bugetate pentru studenții care au absolvit liceul în mediul rural este menită să corecteze diferențele legate de accesul la educație, datele prelucrate din platforma RMU indicând un acces foarte redus al absolvenților din mediul rural la nivel terțiar.

În completarea acestor aspecte, datele prelucrate din cadrul *Platformei naționale de colectare a datelor statistice pentru învățământul superior* începând cu anul academic 2014-2015 până la anul academic 2017-2018, oferă o perspectivă contextuală la nivel macro. Deși datele nu oferă detalii privind locurile speciale pentru absolvenți de licee din

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

mediul rural, acestea indică mai mult aspecte contextuale care pot ajuta la estimarea impactului potențial al politicii. Rezultatele indică o distribuție total inegală a studenților proveniți din mediul rural pe tipuri de universități, ceea ce poate fi explicat de contextul geografic și de misiunea diferită a universităților. Totodată, acest aspect poate fi datorat și eforturilor interne diferite ale universităților de a promova ofertele educaționale către mediul rural și de a atrage și susține candidații din mediul rural. Datele privind integrarea discrepantă a studenților din mediul rural pot constitui un suport pentru o posibilă realocare a locurilor dedicate absolvenților de licee din mediul rural în funcție de universitate.

Datele obținute din *informațiile furnizate de către universități* în cadrul unui sondaj pe bază de chestionar relevă aspecte suplimentare pe lângă cele raportate în baza ANS, însă analiza cantitativă este bazată pe un număr foarte mic de cazuri, rămânând astfel la nivel descriptiv, nefiind relevante analizele statistice mai complexe. Distribuția studenților proveniți din mediul rural arată, în date absolute, o constantă a acestora de-a lungul timpului, nefiind o diferență considerabilă în ultimii ani, dar pentru locurile speciale pentru absolvenții proveniți de la licee din mediul rural se observă o ușoară creștere a concurenței la numai doi ani de la implementarea politicii de alocare a locurilor bugetate speciale. Pe termen lung, trebuie avut în vedere parcursul școlar al beneficiarilor de locuri speciale pentru a evalua impactul politicii, precum și integrarea lor pe piața muncii, aceste date fiind insuficiente la momentul actual. Cu toate acestea, concurența pentru astfel de locuri, dar și influența mediului de rezidență și a tipului de liceu în funcție de situarea în mediul rural sau urban la nivelul performanței, indică faptul că astfel de măsuri sunt necesare pentru corectarea inegalității de șanse și pentru asigurarea accesului și echității în cadrul sistemului universitar.

Analiza calitativă pe bază de interviuri în profunzime a arătat o perspectivă „dinăuntru”, sugerând regândirea problemei rezidenței într-un context integrator, care să țină seama simultan de aspecte privind abandonul școlar, performanța școlară, demersurile universităților, profilul universităților etc. Analiza a arătat faptul că în general

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

facilitățile oferite de implementarea acestei politici sunt insuficient cunoscute de potențialii beneficiari, iar universitățile încă nu fac suficiente eforturi în promovarea acestor informații.

Privind în ansamblu, o primă concluzie este că există o direcție în general bună de implementare a politicii: la doi ani de la începerea implementării ei, se văd primele semne de efecte pozitive: o concurență ușor mai ridicată decât în primul an, eforturi crescute ale universităților de a construi modalități de promovare a locurilor speciale și de integrare a lor în ofertele educaționale proprii. În același timp, există date relativ insuficiente pentru a face o estimare reală a impactului politicii. În primul rând, credem că este prea devreme, la mai puțin de doi ani de la punerea în practică, să măsurăm efecte reale ale unei politici publice în educație. În același timp, este nevoie de date coerente, corecte și complete, atât la nivel de învățământ secundar, cât și terțiar. Fiind în mod esențial o politică de acces, politica privind alocarea de locuri speciale absolvenților de licee din mediul rural trebuie promovată nu doar la nivel universitar, ci poate mai ales la nivel preuniversitar.

Datele existente la acest moment sugerează că, pentru cei care ajung totuși la facultate din mediul rural, urmarea facultății are aceleași provocări ca pentru toți ceilalți: acești tineri nu se descurcă mai greu pe parcursul anilor de studiu, nici nu abandonează mai ușor. Totuși, trebuie să înțelegem că acest lucru este valabil în contextul în care o proporție mult mai mică de absolvenți din mediul rural ajung să urmeze o facultate. Prin urmare, probabil că cei mai buni dintre ei se descurcă la fel de bine ca cei medii din zonele urbane. În același timp, mult mai mulți dintre acești tineri beneficiază și de burse sociale, prin urmare este posibil ca acest tip de egalitate fragilă pe parcursul anilor universitari, să se datoreze și acestui tip de ajutor.

În final, ne propunem să facem câteva recomandări privind implementarea acestei politici publice pe viitor, către stakeholderii implicați direct. În primul rând, recomandarea cea mai importantă către universități este aceea de a crește vizibilitatea acestor ajutoare reale în rândul posibililor beneficiari, pentru a spori șansele ca cei mai buni dintre ei să beneficieze de locurile speciale. Pentru a face acest lucru, este nevoie de o strategie de

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

integrare a promovării locurilor speciale în ofertele educaționale ale universităților. În al doilea rând, aceeași recomandare o facem către liceele din mediul rural, respectiv către conducerea acestora: promovarea facilităților oferite de această politică în rândul elevilor din anii terminali îi poate ajuta să urmeze cursurile unei facultăți, lucru la care, altfel, poate nu ar îndrăzni să aspire. Apoi, recomandăm ministerelor de resort urmărirea cu atenție a distribuirii locurilor în teritoriu: există diferențe reale între cerere și ofertă, în funcție de localizare geografică (există județe cu multe licee în mediul rural, după cum există județe cu număr limitat), profilul liceelor și al universităților din județele limitrofe, proporția absolvirii bacalaureatului, concurența pe aceste locuri speciale pe universități de la an la an etc. Toate aceste informații trebuie centralizate și agregate încât să ofere un model eficient de alocare a locurilor. În final, o recomandare la nivel de culegere a datelor, fără a intra în detaliile deja sugerate pentru fiecare platformă în parte: este nevoie urgentă de optimizarea modalităților de strângere a datelor, de integrarea diferitelor platforme cu platformele de raportare interne ale universităților, pentru a putea oferi date credibile, la nivel de sistem, pe baza cărora să se construiască și să evalueze realist politicile publice din domeniul educației. În lipsa lor, alocarea resurselor este inefficientă, iar rezultatele scontate ale politicilor de acces și echitate, mult diminuate.

Referințe

Bell, A.J., Rosen, L.A., & D. Dynlacht (1994). Truancy intervention. *Journal of Research and Development in Education*, 27, 203–211.

Consiliul Național de Statistică și Prognoză a Învățământului Superior (2019).

Propunerea Consiliului Național de Statistică și Prognoză a Învățământului Superior privind metodologia de alocarea cifrei de școlarizare pe domenii universitare pentru studii universitare de licență, master și doctorat în anul 2018/2019,

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

<https://www.edu.ro/sites/default/files/Proiect%20Metodologie%20alocare%20cifra%20scolarizare%20superior%202018-2019.pdf>

de Oliveira, T. M., Amaral, L., & Pacheco, R. C. D. S. (2019). Multi/inter/transdisciplinary assessment: A systemic framework proposal to evaluate graduate courses and research teams. *Research Evaluation*, 28(1), 23–36.

Eurostat, <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

Hotărârea de Guvern nr. 260/2019, <https://lege5.ro/Gratuit/gmzdsnbrgeza/hotararea-nr-260-2019-privind-aprobarea-cifrelor-de-scolarizare-pentru-invataman-tul-preuniversitar-de-stat-si-pentru-invataman-tul-superior-de-stat-in-anul-scolar-universitar-2019-2020>

Hotărârea de Guvern nr.131/2018,
<https://www.edu.ro/sites/default/files/fisiere%20articole/HG%20131%20-%202018%20.pdf>

Lege Nr. 1/2011 din 5 ianuarie 2011,
https://www.edu.ro/sites/default/files/fi%C8%99iere/Minister/2017/legislatie%20MEN/Legea%20nr.%201_2011_actualizata2018.pdf

Monitorul educației și formării, 2018,
https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/et-monitor-report-2018-romania_ro.pdf

Nota de Fundamentare - HG nr. 260/24.04.2019,
<https://www.gov.ro/ro/guvernul/procesul-legislativ/note-de-fundamentare/nota-de-fundamentare-hg-nr-260-24-04-2019&page=8>

Ordin nr. 3062/2018 din 16 ianuarie 2018 privind modificarea art. 13 din anexa la Ordinul ministrului educației naționale și cercetării științifice nr. 6.102/2016 pentru aprobarea Metodologiei-cadru privind organizarea admiterii în ciclurile de studii universitare de licență, de master și de doctorat

Osgood, E. (2012). An Entrepreneurial System Approach to Positive Youth Development: a New Approach to Dropout Prevention. *Applied Developmental Science*, 16(3), 113–121.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020
Policy Brief, Examenul de bacalaureat 2017 - UEFISCDI, 2018,

<https://uefiscdi.gov.ro/Publicatii-1>

Raport privind starea învățământului preuniversitar din România – 2016,

[https://www.edu.ro/raport-privind-starea-
%C3%AEnv%C4%83%C8%9B%C4%83m%C3%A2ntului-preuniversitar-din-
rom%C3%A2nia-2016](https://www.edu.ro/raport-privind-starea-%C3%AEnv%C4%83%C8%9B%C4%83m%C3%A2ntului-preuniversitar-din-rom%C3%A2nia-2016)

Raportului public 2017 și 2018. Starea finanțării învățământului superior, UEFISCDI-
CNFIS, (2019), [http://www.cnfis.ro/wp-content/uploads/2020/01/Raport_public-
CNFIS_2017-2018-integrat.pdf](http://www.cnfis.ro/wp-content/uploads/2020/01/Raport_public-CNFIS_2017-2018-integrat.pdf)

Registrul Matricol Unic, rei.gov.ro.

Rumberger, R.W. 2001. Why students drop out of school and what can be done. Paper
presented at the “Dropouts in America: How Severe Is the Problem? What Do
We Know About Intervention and Prevention?” conference, Cambridge, MA.

Strategia Națională Pentru Învățământ Terțiar 2015 – 2020,

[https://www.edu.ro/sites/default/files/fisiere%20articole/Strategie inv terțiar 2015
2020.pdf](https://www.edu.ro/sites/default/files/fisiere%20articole/Strategie_inv_tertiar_2015_2020.pdf)

Strategia pentru modernizarea infrastructurii educaționale 2018 – 2023,

<https://www.edu.ro/sites/default/files/Strategie%20SMIE%2023.04.2018.pdf>

Sutphen, R.D., Ford, J.P., & C. Flaherty (2010). Truancy interventions: A review of the
research literature. *Research on Social Work Practice*, 20(2), 161–171.

Ziomek- Daigle, J. (2010). Schools, families and communities affecting the dropout rate:
implications and strategies for family counselors. *The Family Journal*, 18(4),
377–385.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Anexa 1. Chestionar adresat universităților

Analiză de impact privind politicile de echitate: acordarea burselor sociale și acordarea locurilor de studiu pentru studenții care au absolvit un liceu din mediul rural

FORMULAR COLECTARE DATE

Activitatea se subscrive proiectului „Calitate în învățământul superior: internaționalizare și baze de date pentru dezvoltarea învățământului românesc” (cod POCU/472/6/8/126766/21.11.2018) implementat de UEFISCDI în perioada 2018 – 2021. Proiectul își propune, printre altele, realizarea a două analize de impact al actualelor politici de îmbunătățire a echității în învățământul superior: sistemul de burse sociale studentești și al politicii de acordare a locurilor speciale pentru absolvenții liceelor din mediul rural. Menționăm că datele colectate prin acest formular vor fi folosite exclusiv în scopul prezentului proiect pentru realizarea studiilor menționate și se va asigura, pe de o parte, protecția datelor, în special a celor cu caracter personal și, pe de altă parte, anonimizarea tuturor datelor.

Nume responsabil de colectarea de date din partea universității *(pentru a putea lua legătura cu dumneavoastră în vederea clarificării oricăror neclarități /eventuale nelămuriri legate de datele transmise):*

Funcție/Poziție :

Email:

Nr. Telefon :

Numele instituției de învățământ superior :

.....

Localitate :

A. Informații generale

1. Caracteristicile populației de studenți (pentru ciclul de **licență**)*

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

	2015 - 2016	2016 - 2017	2017 - 2018	2018 - 2019	2019 – 2020**
Numărul de cereri de burse sociale depuse în fiecare semestru					
Numărul de studenți absolvenți ai liceelor din mediul rural					
Numărul de studenți orfani de unul sau ambii părinți					
Numărul de studenți proveniți din centre de plasament					
Numărul de studenți de etnie romă					
Numărul de solicitări de cazare depuse					
Numărul de solicitări de cazare soluționate pozitiv					
Concurența la admitere la toate specializările (numărul de studenți candidați/ numărul total de locuri scoase la concurs)					
Concurența la admitere la toate specializările pe locurile destinate absolvenților din licee din mediul rural (numărul de studenți candidați/ numărul total de locuri scoase la concurs)					

**toate răspunsurile se vor oferi exclusiv luând în considerare oferta și populația de studenți înmatriculată la ciclul de licență în anii de referință;*

***datele înregistrate pentru acest an universitar, la data completării formularului.*

2. Abandon școlar

2.1 Universitatea, la nivel central, calculează anual numărul de studenți care au abandonat studiile (pe domeniu de studiu și pe ciclu)? ☐ Da ☐ Nu ☐ Nu știu

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

<i>Vă rugăm completați datele pentru ciclul de licență.</i>	2015 - 2016	2016 - 2017	2017 - 2018	2018 - 2019	2019- 2020*
Numărul de studenți, dintre cei înmatriculați, care nu au reușit să acumuleze numărul total de credite pentru trecerea anului, din care:					
• Numărul de studenți care au repetat anul de studiu					
• Numărul de studenți care au fost exmatriculați					
Numărul de studenți care au abandonat studiile, deși aveau creditele necesare pentru înmatricularea în următorul an					

**datele înregistrate pentru acest an universitar, la data completării formularului.*

2.2 Există studii/ cercetări realizate la nivelul universității privind motivele abandonului? ☐ Da ☐ Nu

**Dacă da, vă rugăm să le furnizați (în întregime sau doar concluziile acestora dacă aceste studii nu se regăsesc sub forma unui document).*

3. Decizia

Cine decide detaliile (de exemplu modul de împărțire al locurilor între facultăți) privind acordarea locurilor speciale pentru absolvenții de liceu din mediu rural la dumneavoastră în universitate?

.....

Studenții sunt implicați în procesul decizional privind aceste locuri? ☐ Da ☐ Nu ☐ Nu știu

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020
 Au existat propuneri de modificare a sistemului de acordare a acestor locuri în ultimul an?

☐ Da ☐ Nu ☐ Nu știu

Dacă da, cine a propus aceste modificări și ce vizau ele?.....

B. Sistemul de burse studentești

4. Studenții beneficiari ai burselor sociale și de merit

4.1 Fondul de burse

<i>Vă rugăm completați datele pentru ciclul de licență.</i>	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020*
Procent din fondul de burse alocat din fondurile proprii ale universității pentru burse sociale (suplimentar subvenției pentru burse primite de la bugetul de stat)					
Numărul de burse sociale semestriale alocate din fonduri proprii ale universității					

*datele înregistrate pentru acest an universitar, la data completării formularului.

4.2 Studenții universității pot cumula bursele sociale cu cele obținute în baza performanțelor academice (de studiu, merit sau performanță)? ☐ Da ☐ Nu

Dacă da, menționați numărul studenților care au beneficiat de minim două tipuri de burse simultan în anul universitar 2018-2019 (bursă socială și bursă de merit/ studiu):

4.3 **Metodologia de acordare a burselor sociale** (vă rugăm să anexați prezentului chestionar metodologia de acordare a burselor) include criteriile:

- de merit: se cere potențialilor beneficiari să aibă o anumită medie minimă? ☐ Da ☐ Nu

- de merit: se cere potențialilor beneficiari să fie integraliști? ☐ Da ☐ Nu

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

- de prezență (de exemplu se cere potențialilor beneficiar să aibă un anumit procent/ o anumită rată de prezență la cursuri/ seminare?) ☐ Da ☐ Nu

- alte criterii relevante:

4.4 Cum se face anunțarea rezultatelor selecției beneficiarilor? (enumerați toate situațiile valabile) (de ex. pe site-ul universității/ facultății, la avizierul secretariatului etc.)

5. Decizia³

Cine decide detaliile privind acordarea de burse sociale în universitatea dumneavoastră?

.....

Studentii sunt implicați în procesul decizional privind bursele sociale? ☐ Da ☐ Nu ☐ Nu știu

Au existat propuneri de modificare a sistemului de burse sociale în ultimii trei ani?

☐ Da ☐ Nu ☐ Nu știu

Dacă da, cine a propus aceste modificări și ce vizau ele?

6. Alte tipuri de sprijin

Universitatea dumneavoastră acordă alte tipuri de sprijin, ale căror costuri sunt acoperite din veniturile proprii, pentru studenți din grupuri defavorizate ? ☐ Da ☐ Nu ☐ Nu știu

Dacă da, vă rugăm să enumerați tipul de servicii/ măsuri oferite ca sprijin studenților din grupurile defavorizate (de exemplu centre de consiliere) menționând și numărul mediu anual al beneficiarilor acestora:

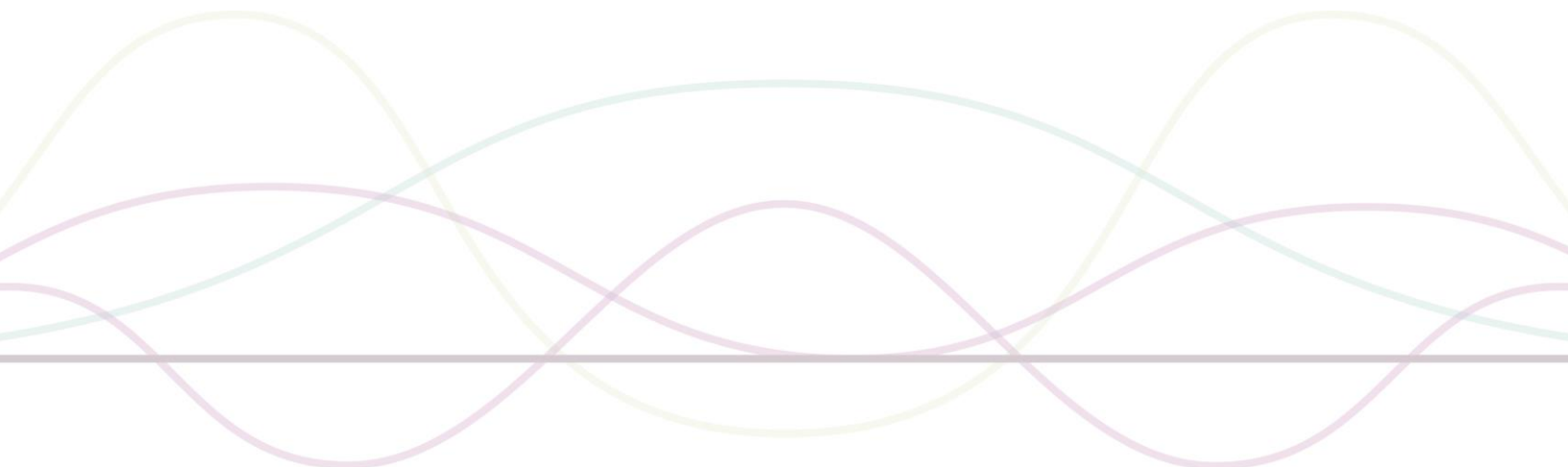
În universitatea dumneavoastră se desfășoară proiecte de tip ROSE (Romanian Secondary Education Project), care **să atragă** în diferite forme studenți proveniți din medii defavorizate? ☐ Da ☐ Nu

³ Anexați răspunsului dumneavoastră regulamentul de acordare a burselor din cadrul universității dumneavoastră.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

În universitatea dumneavoastră se desfășoară proiecte de tip ROSE (Romanian Secondary Education Project), care **să susțină** în diferite forme studenții proveniți din medii defavorizate? ☐

Da ☐ Nu

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Anexa 2. Ghid de interviu semistrukturat pentru interviuri cu studenți care au absolvit licee din mediul rural

Introducere (3 minute)

Numele meu este..... și sunt ... sociolog (etc.). In cadrul unui proiect de cercetare cu fonduri de la Uniunea Europeană - "Calitate în învățământul superior: internaționalizare și baze de date pentru dezvoltarea învățământului românesc" (POCU/472/6/8/126766/21.11.2018), realizăm un studiu cu privire la accesul la învățământul universitar.

Înainte de a începe discuția pe această temă, este important să menționez faptul că asigurăm confidențialitatea - nimeni din afara acestui proiect nu va afla identitatea persoanelor care participă la cercetare.

Deoarece tot ceea ce discutăm este foarte important pentru noi, îți cerem permisiunea de a înregistra discuția noastră pe un reportofon/telefon, pentru a ne fi mai ușor să ne amintim ulterior toate detaliile, pentru a putea realiza raportul de cercetare și a propune în final politici educaționale pertinente în domeniu.

Discuție (37 minute)

1. Spune-mi, te rog, la început câteva lucruri despre tine – dacă ai un loc de muncă, aspecte legate de familie, școală. (5 minute)

- despre locul de muncă: unde lucrează, de când, câte ore, traseul profesional
- despre familie: căsătorit/ă, cu cine locuiește, dacă nu locuiește cu părinții, de când s-a mutat
- despre școală: unde a făcut școala generală, primară, liceul – cu ce profil

2. Povestește-mi cum te-ai decis să te înscrii la facultate. (5 minute)

- Când și cum a ales facultatea, cu ce criterii, cu cine a vorbit, ce au zis părinții (familia), prietenii, profesorii.
- Ce știa despre facultatea pe care a ales-o. Avea cunoștințe despre cursurile de acolo și șansele de a se angaja în urma celor învățate?
- Avea cunoștințe despre bursele oferite de către aceasta sau de celelalte forme de sprijin disponibile (locuri speciale pentru studenții din mediul rural/cei de etnie romă, cazare, cantină etc.)? Au contat acestea în procesul de luare a deciziei privind alegerea universității/facultății/specializării?

3. Care au fost sursele de informare despre locurile de la buget destinate absolvenților din mediul rural? (5 minute)

- ce informații a primit despre aceste locuri speciale la învățământul de licență și de la ce persoane. A căutat informații despre aceste locuri? Dacă Da, unde?

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

4. După cum am mai discutat, ministerul educației oferă anual locuri subvenționate de la buget pentru absolvenți din liceele din mediul rural. Ce opinie ai despre aceste măsuri? (7 minute)

- te motivează ele pentru continuarea studiilor la nivelul învățământului superior?
- sunt ele suficiente pentru ca tot mai mulți elevi din liceele din mediul rural să urmeze studiile de licență? Te rog să argumentezi răspunsul. Ce consideri că ar mai trebui făcut?
- detaliază procesul de înscriere la facultate și eventualele probleme;
- s-a simțit vreodată tratat diferit ca beneficiar ai acestei forme de sprijin (ex. desconsiderat de către colegi / cadre didactice / familie / terți sau există presiuni suplimentare asupra lui/ei ca beneficiar al acestei politici să performeze într-un anumit fel)?

5. Povestește-mi cum a fost primul an universitar. Cum au evoluat lucrurile în timp? (7 minute)

- cum a fost din punct de vedere financiar; a fost nevoit/ă să se angajeze pentru a se descurca? Locul de la buget la ajutat să se concentreze asupra studiilor/ să nu opteze pentru un loc de muncă)?
- unde a locuit și, *dacă e cazul*, care au fost condițiile de cazare (la cămin, chirie, rude)
- relația cu profesori, secretariat, colegi
- cursurile au fost atractive?, dar dificultatea cursurilor?

6. Care sunt planurile pe viitor în privința educației? Intenționezi să absolvi această facultate? Dar să continui la nivelul studiilor de master? (3 minute)

- care ar fi obstacolele în acest demers?
- a luat în considerare ideea să abandoneze studiile de licență?
- care este importanța acordată continuării studiilor pentru cariera profesională?

7. Care sunt planurile de viitor în privința carierei profesionale? (3 minute)

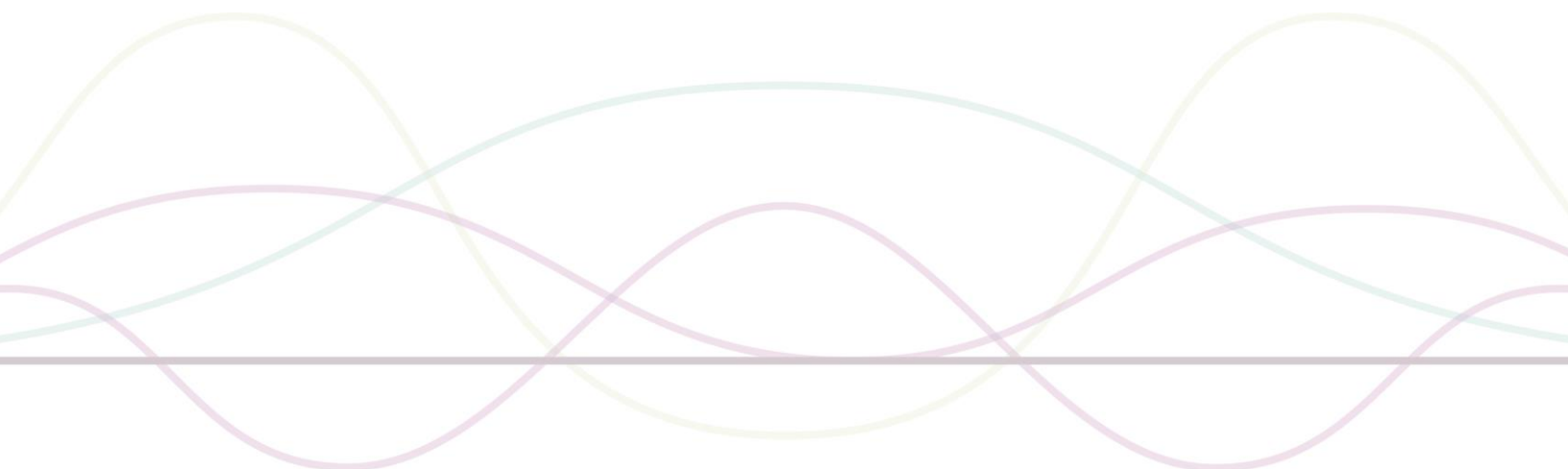
- în ce domeniul dorește să se angajeze – este diferit de cel din prezent (dacă este cazul)?
- Unde dorește să se angajeze? În mediul rural sau în mediul urban? În localitatea unde se află părinții? Argumentează alegerea.

8. Am discutat despre accesul în învățământul universitar, despre alegerea unei facultăți, dar și despre locurile subvenționate de la buget pentru absolvenții liceelor din mediul rural. Ce crezi că ar mai fi trebuit spus pe această temă? Ai vreo sugestie de îmbunătățire a acestora? (2 minute)

Mulțumim!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Anexa 3. Ghid de interviu semistrukturat pentru interviuri cu persoane cu funcții de conducere sau responsabile cu promovarea liceelor din mediul rural

Introducere (3 minute)

Numele meu este..... și sunt ... sociolog (etc.). In cadrul unui proiect de cercetare cu fonduri de la Uniunea Europeană - "Calitate în învățământul superior: internaționalizare și baze de date pentru dezvoltarea învățământului românesc" (POCU/472/6/8/126766/21.11.2018), realizăm un studiu cu privire la accesul la învățământul universitar.

Înainte de a începe discuția pe această temă, este important să menționez faptul că asigurăm confidențialitatea, nimeni din afara acestui proiect nu va afla identitatea persoanelor care participă la cercetare.

Deoarece tot ceea ce discutăm este foarte important pentru noi, vă cerem permisiunea de a înregistra discuția noastră pe un reportofon/telefon, pentru a ne fi mai ușor să ne amintim ulterior toate detaliile, pentru a putea realiza raportul de cercetare și a propune în final politici educaționale pertinente în domeniu.

Discuție (33 minute)

1. Spuneți-mi, vă rog, la început câteva lucruri despre dumneavoastră referitoare la activitatea pe care o desfășurați în liceu. (3 minute)

- ce discipline predă, dacă are funcție de conducere (care este, de când), ce alte funcții are în liceu;
- ce rol are în deciderea/implementarea politicilor analizate;

2. Povestiți-mi, vă rog, cum se face promovarea studiilor universitare la nivelul liceului dumneavoastră. (3 minute)

- care sunt potențialii studenți, din ce mediu social provin, care sunt așteptările lor;
- prin ce canale, cum, de către cine (reprezentanți ai liceului sau ai universității) sunt organizate evenimente etc.

3. Elevii din liceul dumneavoastră sunt informați despre existența la nivelul universităților a burselor sociale și locurilor subvenționate de la buget pentru absolvenții de licee din mediul rural? (5 minute)

- Dacă Da, cum se face această informare și de către cine? Reprezentanții unor universități au promovat aceste instituții în liceul dumneavoastră? Au oferit informații despre locurile subvenționate de la buget și bursele sociale?

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

4. După cum am mai discutat, ministerul educației oferă burse sociale pentru a asigura condiții minime de subzistență și locuri subvenționate de la buget pentru absolvenți din liceele din mediul rural. Ce opinie aveți despre aceste măsuri? (7 minute)

- motivează ele continuarea studiilor la nivelul învățământului superior (înscrierea la facultate)?

- sunt ele suficiente pentru ca tot mai mulți studenți proveniți din medii socioeconomice defavorizate sau absolvenți de licee din mediul rural să parcurgă programele de studii universitare la care sunt înscriși? Vă rog să argumentați răspunsul. Ce considerați că ar mai trebui făcut?

- Cum ar mai putea fi ele îmbunătățite?

5. Există absolvenți din cadrul liceului care au urmat cursurile unei facultăți? Ce informații aveți despre evoluția lor în plan academic și eventual profesional (7 minute)

- Unde lucrează? În ce domeniu? În localitatea unde se află liceul?
- Prin ce metode îi monitorizați/ țineți legătura cu ei?

6. Care sunt șansele ca elevii din liceul dumneavoastră să finalizeze cu succes programele de studii universitare? Dar să continue la nivelul studiilor de master? (3 minute)

- Vă rog să argumentați răspunsul

7. Care credeți că ar trebui să fie rolul consilierului școlar pentru ca tot mai mulți elevi să beneficieze de locuri subvenționate de la buget pentru absolvenții de licee din mediul rural? Ce poate face în acest sens?(3 minute)

- în cadrul liceului dumneavoastră există elevi interesați de consilierea educațională individuală sau de grup?

8. Am discutat despre accesul în învățământul universitar, despre bursele sociale și despre locurile subvenționate de la buget pentru absolvenții din liceele din mediul rural. Ce credeți că ar mai fi trebuit spus pe această temă? (2 minute)

Mulțumim!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

